

DARBININKAS

Vol. LXXXIII, Nr. 1
Sausis - January 2, 1998

Penktadienis-Friday Postage paid at Brooklyn, N.Y.

PERIODICALS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, N.Y. 11207

Kaina
\$ 1.00

LIETUVOJE ir apie LIETUVĄ

- Vilniaus Chodkevičių rūmuose gruodžio 19 d. Lietuvos Respublikos Prezidentui Algirdui Brazauskui iškilmingai įteikta Santarvės premija. 1997 metų Santarvės premija valstybės vadovui paskirta "už santarvės dvasios Lietuvoje išaukštinimą". Kadangi paprastai ši apdovanojimą Šventų Kalėdų išvakarėse įteikia Lietuvos Prezidentas, ši kartą Santarvės premiją A. Brazauskui įteikė Santarvės fondo tarybos pirmininkas Arvydas Juozaitis. 10 tūkstančių litų premiją A. Brazauskas gruodžio 22 d. išdaliavo dvidešimčiai gausių Lietuvos šeimų, pasveikinęs jas su Šv. Kalėdomis bei Naujaisiais metais.

- Gruodžio 19 d. Lietuvos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius pasveikino Nacionalinės premijos laureatą kompozitorių Osvaldą Balakauską jubiliejaus proga. Gruodžio 19 dieną vienam žymiausių šiuolaikinių Lietuvos kompozitorių sukako 60 metų. O. Balakauskas taip pat yra žinomas pedagogas - Lietuvos muzikos akademijos profesorius bei politikas. Jis buvo Lietuvos sąjūdžio Seimo narys, Lietuvos ambasadorius Prancūzijoje, taip pat Ispanijai ir Portugalijai.

- Lietuvos ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius gruodžio 19 d. pasveikino krepšininką Arvydą Saboną 33-jojo gimtadienio proga, palinkėję geriausios kloties bei džiugios Šventų Kalėdų nuotaikos ir sėkmės visai gražiai Sabonų šeimai.

- Dešimčiai Kauno technologijos universiteto (KTU) studentų, magistrantų bei doktorantų įteiktos JAV lietuvių įsteigtos vardinės stipendijos ir piniginės premijos. Tokios stipendijos iki šiol įteiktos daugiau kaip pusšimčiui KTU auklėtinių. JAV išveivija Lietuvos studentus jau peramė beveik milijonu litų.

- Ukmergės rajono taryba leido pertvarkyti esamus psichiatrų kabinetų ir Psichikos sveikatos priežiūros centrą. Jame dirbs psichiatras, vaikų psichiatras, psichiatras-narkologas, psichologas, slaugos ir socialiniai darbuotojai. Centre bus suburtas specialioji gydytojų komisija, kuri spręs ginčytinus klausimus. Tad ligoniams jau nebereikės vykti į Naujojoje Vilnioje esanti psichikos sveikatos centrą.

- Seimo pirmininkas Vytautas Landsbergis nesutiks, kad Kovo 11-oji būtų išbraukta iš valstybių švenčių sąrašo. Tai jis pasakė gruodžio 15 d. spaudos konferencijoje, kritikuodamas Vyriausybės pasiūlymą pakeisti valstybinių švenčių sąrašą.

- NATO negali suteikti jokių saugumo garantijų, kol ji netaps pilnateise NATO nare. Tai gruodžio 15 d. spaudos konferencijoje Vilniuje pareiškė NATO jungtinių pajėgų Europoje vyriausiojo vado pavaduotojas generolas Jeremy Mackenzy.

- Pirmojo pasaulio jaunių (gimę 1982-83 metais) klasikinių šokių čempionato aukso medalius gruodžio 13 d. Vilniuje iškovojė Lietuvos šokėjai - A. Ivašauskas ir K. Skorupskaitė.

LIETUVIAI MAŽIAUSIAI IŠ VISŲ EUROPOS GYVENTOJŲ PASITIKI KITAIŠ ŽMONĖMIS

Dalia Gudavičiūtė

Kuo gi mes skiriamės?

Kai kurios Lietuvos gyventojų dvasinės vertybės mus labai išskiria iš kitų Europos ir pasaulio šalių gyventojų, tačiau pagal šalyje dominuojantį žmonių požiūrį Lietuvai nebūtų labai sunku gyventi Europos Sąjungoje. Tokią išvadą daro Kultūros ir meno instituto mokslininkai, šiais metais ištraukę į didžiausią pasaulio žmonių vertybių lyginamąjį tyrimą.

Nuo 1981 metų apklausti 26 pasaulio valstybių gyventojai, tiriant jų požiūrį į įvairias vertybes. Iš pradžių mokslininkų tikslas buvo palyginti įvairių šalių gyventojų vertybes ir įsitikinti, ar Vakarų Europa eina į bendrą sąjungą su vienodomis vertybėmis. Vėliau prie tyrimo prisidėjo JAV, Kanada, Indija, Japonija, Meksika, Kinija.

Šiais metais Baltijos šalyse, kaip labai dinamiškai besivystančiose, tyrimas buvo pakartotas. Lietuvoje gauti duomenys leidžia daryti išvadą, kaip per septynerius metus pasikeitė mūsų požiūris į vertybes, pagal kokias vertybes mes artėjame, o pagal kokias tolstame nuo Europos.

Pasitiki tik trečdalis

Labiausiai Lietuvos gyventojai skiriasi nuo Vakarų Europos gyventojų savo nepasitikėjimu kitais žmonėmis. 1990 metais teiginį, jog "dauguma žmonių galima pasitikėti", palaikė 31% Lietuvos gyventojų. Tai maždaug atitiko Europos šalių vidurkį. 1997 metais į šį teiginį atsakė "taip" 14 iš 100 Lietuvos gyventojų.

Kultūros ir meno instituto direktoriaus Stanislovo Juknevičiaus nuomone, mūsų šalies gyventojų nepasitikėjimas vieni kitais galėtų būti susijęs su nestabilia ekonomine situacija Lietuvoje. Pirmiausia - su daugeli gyventojų palietusia bankų krize ir nusikalstamumo didėjimu.

Beje, labiausiai žmonėmis pasitiki švedai - 66%, norvegai - 65% ir danai - 56%.

Nuo kaimyninių valstybių Lietuva skiriasi mažiau: žmonėmis pasitiki 19% Latvijos, 28% Estijos ir 29% Lenkijos gyventojų.

Apie kitus - tik blogai

Kitas Lietuvos gyventojų bruožas, skiriantis mus nuo europiečių gera nuomone apie save ir bloga - apie kitus žmones. Tai atsispindi požiūryje į Dešimt Dievo įstatymų.

Dauguma Lietuvos žmonių tvirtina, kad vadovaujasi Dešimčia Dievo įsakymų, tačiau įsitikinę, jog kiti jų laikosi kur kas mažiau. Pavyzdžiui, 93% įsitikinę, kad negalima žudyti, bet tik 16% mano, kad kiti irgi visada laikosi šio įsakymo. Europos Sąjungos šalyse šie skaičiai 87% ir 50%.

83% Lietuvos gyventojų teigia, jog laikosi priesako nesvetimauti, bet tik 7% galvoja, kad kiti irgi taip gyvena (ES atitinkamai 62% ir 18%). 88% Lietuvos žmonių tvirtina nevagia, bet galvoja, kad tik 8% kitų gyventojų irgi niekada nevagia (ES šalyse atitinkamai 82% ir 32%).

Šie rezultatai rodo, jog visiems žmonėms būdinga apie save galvoti geriau negu apie kitus, tačiau Lietuvoje tai ypač ryšku.

Vietoj šeimos - darbas

Tiriant požiūrį į vertybes buvo analizuojamos penkios pagrindinės interesų sritys: darbas, šeima, laisvalaikis, politika ir religija. Vakarų Europoje pagrindinis dėmesys skiriamas šeimai, Lietuvoje - darbui.

Skiriasi ir požiūris į darbą. Vakaruose labiausiai vertinamos geros darbo sąlygos, galimybė dirbti su mėgstamais žmonėmis, Lietuvoje - geras atlyginimas. Net 45% Lietuvos gyventojų gerą atlyginimą mini kaip pagrindinę gero darbo sąlygą. Antroje vietoje - galimybė realizuoti savo sugebėjimus - 27%, trečioje - darbas su mėgstamais žmonėmis - 25%. 3% žmonių apie tai neturi nuomonės.

Lietuvos gyventojai mažiausiai Europoje vertina laisvalaikį (2,8 dešimties balų sistemoje), be to, didelę laisvo laiko dalį (19%) praleidžia dirbdami kolektyvinuose soduose ir namų ūkyje, ko beveik nėra Vakarų Europoje. Mažiausiai laisvo laiko lietuviai skiria visuomeninei veiklai - 1,3% ir pramogoms - 1,8%.

Religingesni už

europiečius

Pagal požiūrį į politiką ir religiją Lietuvos gyventojai mažai skiriasi nuo kitų šalių gyventojų. Per septynerius metus politikos vaidmuo Lietuvos gyventojams gerokai sumažėjo (nuo 2,5 iki 2,1), o religijos - padidėjo (nuo 2,4 iki 2,6).

Šiuo metu Lietuvoje religingais save laiko 73% gyventojų nepriklausomai nuo to, ar laiko bažnyčią. 1991 metais tokių buvo 53%.

Vakarų Europoje religingumas mažėja. Laikančiųjų save religingais 1981 metais Vakarų Europoje buvo 69%, o 1991 - 67%.

Religingiausias Europoje save laiko lenkai - 96%, italai - 81%, po to portugalai - 73%, airiai - 72,4%, mažiausiai religingi estai - 21%, švedai - 31%, bulgarai - 32%.

Mėgsta važinėti be bilieto

Vertybių tyrimai rodo, jog pagal daugelį pilietinės moralės ir atlaidumo rodiklių Lietuva artėja Vakarų link, bet vis vien nuo jų atsilieka. Pavyzdžiui, Lietuvoje labiausiai iš visų Europos šalių pateisinamas važinėjimas be bilieto visuomeniniu transportu - 3,2 balo (dešimt balų žmogus nurodytų, jei visiškai pateisintų tokį važinėjimą, ir 1 - jei nepateisintų niekada). 1990 metais šis rodiklis buvo 2,4, o tai beveik atitiko Europos vidurkį.

Griežčiausi šioje srityje 1991 metais buvo norvegai. Jų vertinimas - 1,7 balo, danų ir Šiaurės Airijos gyventojų - 1,8. Daugelyje Europos šalių žmonės iki šiol mano, kad bilietus pirkti reikia, bet tendencija važinėti be bilieto nežymiai didėja.

Pagal vengimą mokėti mokesčius mes panašūs į Vakarų europiečius - 2,8. Čia čempionai - belgai - 4,1, prancūzai - 3. Bet per septynerius metus šis rodiklis Lietuvoje padidėjo (1990 metais buvo 2,3).

Gyvendami nepriklausomoje šalyje, lietuviai tapo griežtesni neišitikimybė šeimose (nuo 2,3 sumažėjo iki 1,9 balo). Estų ir prancūzų vertinimas - 3,7 balo. Griežčiausi neišitikimybės klausimu yra šiaurės airiai ir lenkai.

Nepateisina homoseksualizmo

Ypač ryškiai lietuviai nuo Vakarų Europos gyventojų skiriasi savo požiūriu į homoseksualizmą, nors šis Lietuvos rodiklis beveik sutampa su Lenkija (1,9), netoli nuo vengrų (1,5).

1991 metais homoseksualizmo pateisinimo rodiklis Lietuvoje buvo žemiausias Europoje - 1,3. Šiuo metu Lietuvoje šis rodiklis pakilo iki 1,86. Labiausiai pateisina homoseksualumą olandai - 7,3, danai - 4,7, švedai - 4,5.

Lietuvoje, kuri pirmąją pagal savižudybių skaičių tūkstančiui gyventojų, savižudybės pateisinimo rodiklis nėra aukštas - 2,4 (buvo 2,2). Olandijoje savižudybių pateisinimo rodiklis - 4,4, Prancūzijoje - 3,8, Švedijoje - 3,3.

Lietuviai pirmąją pagal požiūrį į žmogudystę savignyos tikslais. 1991 metais 5 iš 10 pateisino tokią žmogudystę, ir tai labai nesiskyrė nuo kitų Rytų ir Vakarų Europos šalių. Tačiau šiuo metu šis rodiklis yra 7 - didžiausias Europoje.

(nukelta į 3 psl.)

VYRIAUSYBĖ KREIPSIS Į KONSTITUCINĮ TEISMĄ

Ministras pirmininkas Gediminas Vagnorius teigia, kad po prezidento rinkimų neišvengiamai bus diskutuojama apie galimas kai kurių ministerijų reformas ir galimus pasikeitimus Vyriausybėje. Tačiau jis nemano, kad būtų etiška aptarinėti tai iš anksto.

Neseniai spaudos konferencijoje G. Vagnorius užtikrino, kad neketinama plėtoti kokių nors nekonstitucinių diskusijų. Juo labiau Vyriausybė, pasak jo, neketina aiškinti Konstitucijos. Tam yra, anot premjero, Konstitucinis Teismas.

Ministro Pirmininko nuomone, menkinama yra valstybė, kai po 7 metų diskutuojama apie tai, ar ji prezidentinė, ar parlamentinė, apie tai, kada sudaroma Vyriausybė - po Seimo, ar po Prezidento rinkimų.

"Iš mūsų šaipomasi, lyg mes neturėtume Konstitucijos ir jos nesugebėtume perskaityti. Nenorėdami, kad būtų eskaluojama kokia nors politinė ar konstitucinė krizė kitame Vyriausybės posėdyje pateiksime kai kuriuos siūlymus Konstituciniam Teismui, prašydami tuos dalykus išaiškinti", - sakė jis.

Spaudos konferencijoje G. Vagnorius atkreipė dėmesį, jog daug painiavos atsirado tapatinant dvi konstitucines sąvokas - Vyriausybės įgaliojimų grąžinimas ir jos atsistatydinimas. Ministro Pirmininko teigimu, Lietuva yra parlamentinė valstybė ir įgaliojimų grąžinimas savaime dar nereikia pareigos atsistatydinti. Tik po Seimo rinkimų Vyriausybė, pasak jo, ir įgaliojimus grąžina, ir atsistatydina.

ELTA

TEISYBĖS IEŠKOJIMAS

Paskutiniu leidyklos "Vaga" bestselerių tapo Vytauto Landsbergio knyga "Lūžis prie Baltijos". Paantraštelėje profesorius ją pavadino politine autobiografija. Šioje knygoje aprašomi 1990-1991 metų įvykiai. Profesoriaus pateiktamų tuometinių įvykių aprašymu ypač pasipiktino Lietuvos Prezidentas Algirdas Brazauskas. Jis išsižeidė, kad buvo paminėtas kaip labiausiai priešinąs Nepriklausomybės atkūrimo paskelbimui. Algirdas Brazauskas paskelbė didžiausiuose dienraščiuose atvirą laišką Lietuvos piliečiams. Jame jis pareiškė savo pasipiktinimą "neobjektyviu" minėtų įvykių vertinimu.

Nepaisant neigiamų Vytauto Landsbergio knygos vertinimų, ši knyga paskutinį mėnesį tapo "Vagos" leidyklos bestselerių. Leidykla netgi išleido papildomai pustrčio tūkstančio knygos egzempliorių. Tuo metu, kai knygos nebuvo knygynuose, ją buvo galima įsigyti Gariūnų turguje. Ten ją pardavinėjo už dvi dešimtis litų. Knygynuose Vytauto Landsbergio knyga kainuoja 12 su puse lito. Kiek anksčiau "Vagos" leidyklos bestseleris buvo Valdo Adamkaus knyga "Likimo vardas Lietuva". Ji kainuoja 12 litų. Tris kartus pigesnė yra knyga apie Artūrą Paulauską.

ELTA

KIEKVIENAS PO KNYGĄ

Prezidentui Algirdui Brazauskui sukritikavus Vytauto Landsbergio pateiktą Lietuvos Nepriklausomybės atkūrimo įvykių aprašymą, žurnalistai paklausė kitų šių įvykių dalyvių nuomonės. Beveik visi prisiminė, kaip tuomet Vytautas Landsbergis ir Algirdas Brazauskas vienu du vaikščiodavo po Vingio parką ir apie ką jie kalbėjosi, žino tik jiedu. Kita vertus, aktyvūs to meto politinių įvykių veikėjai,

tokie kaip Lionginas Šepetys, buvęs LTSR Aukščiausiosios Tarybos pirmininkas, Zigmastas Vaišvila, buvęs Sąjūdžio deputatas, vicepirmininkas Kazimieras Prunskienės vyriausybėje, Romualdas Ozolas, vienas iš Sąjūdžio Seimo vadovų, patys dabar rašo prisiminimus apie to meto įvykius, tad plačiau nenorėjo komentuoti Algirdo Brazausko ir Vytauto Landsbergio nuomonių.

R

NAUJASIS AMBASADORIUS PRIE ES ŽADA AKTYVIAU DIRBTI UŽKULISINĮ DARBĄ

Būsimasis Lietuvos ambasadorius Nuolatinėje misijoje Europos Sąjungoje Romualdas Kalonaitis žada aktyviau dirbti užkulisinį, lobistinį darbą svarbiausiose Europos Komisijos direktoratuose. Tai jis sakė gruodžio 1 d. Seimo Užsienio reikalų komitetui pritarus jo paskyrimui į šį postą.

"Mums reikia praminti takus į visų be išimties direktoratu, komisariatų, sekretariatų pareigūnų kabinetų", - mano R. Kalonaitis.

Būsimasis ambasadorius ma-

no, jog Vyriausybės keliamas tikslas pradėti realias derybas dėl narystės ES 1998 metais yra visiškai įgyvendinamas, turint omenyje 1998 metų gruodį, o ne 1998 metų sausį.

Naujasis Lietuvos ambasadorius prie ES turėtų atvykti į Briuselį prieš šv. Kalėdas, tačiau aktyvų darbą pradės tik po Naujųjų metų. Diplomatus manymu, ambasadoriaus postas misijoje prie ES yra aukštesnis karjeros laiptelis diplomatom, tačiau pats R. Kalonaitis prisipažino taip negalvojęs.

ELTA

PREMIJA - V. KRĖVĖS PALIKIMO TYRINĖTOJUI

Gruodžio 18 d. įvyko paskutinioji šių metų Lietuvos mokslų akademijos visuotinio susirinkimo sesija. Ji buvo skirta lietuvių literatūros klasiko, Lietuvos mokslų akademijos kūrėjo ir pirmojo prezidento Vinco Krėvės-Mickevičiaus gimimo 115-osioms metinėms.

Pirmuoju suaktyvėjusiu proga įsteigtos Mokslų akademijos V. Krėvės premijos laureatu tapo žinomas literatūros tyrinėtojas,

Vilniaus pedagoginio universiteto profesorius Albertas Zalatorius.

Mokslų akademijos visuotinio susirinkimo sesijoje slapto balsavimu išrinktas naujas Technikos mokslų skyriaus pirmininkas. Juo tapo žinomas mechanikos mokslininkas, Mokslų akademijos narys korespondentas profesorius Ramutis Bansevicius.

ELTA

Dzūkija

KOKIE BUVO 1997-IEJI

Kun. dr. Kornelijus Bučmys

Praeina istorijon ir 1997-ieji. Likučius peržvelgiant, randame ir lietuviškų šviesių trupinių. Gal ne visi jie tiek šviesūs, bet mieli, nes ruošti, kurti ir pateikti su lietuviška kūrybine meile. Prisimename suvažiavimus, simpoziumus. Klek parū panaudota juos rengiant! Premijos atliepia mūsų kūrybinį pulsą. O kur sukaktys? Nejaugi bus užmiršę ir šiemet mane ar mano organizaciją? O kur tie ištikimieji, kurie sugebėjo dirbti dar prieš mums atėinant, su mumis ir po mūsų. Viešpatie, globok juos su gailestinga meile.

SUVAŽIAVIMAI

Sausio 25-26 dienomis Los Angeles, CA, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos salėje įvyko 30-tas politinių studijų savaitgalis, organizuojamas Los Angeles Lietuvių Fronto Bičiulių. Pagrindinė studijų tema: "Lietuva ir išeivija".

Balandžio 5 d. Lietuvių Fondo 34-asis metinis suvažiavimas įvyko Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL.

Balandžio 12-13 dienomis Chicagoje, Šaulių namuose, įvyko Lietuvių Šaulių Sąjungos užsienio atstovų suvažiavimas.

Gegužės 3 d. Tautos Fondo narių metinis suvažiavimas įvyko Brooklyne, NY, Kultūros Židinio patalpose.

Gegužės 10 d. Toronto Lietuvių Namuose, DLK Gedimino menėje, įvyko Kanados Lietuvių Fondo metinis narių susirinkimas.

Birželio 8-15 dienomis Dainavos stovyklavietėje vyko Lietuvių Fronto Bičiulių studijų ir poilsio 41-oji savaitė.

Birželio 22 - liepos 6 dienomis Dainavos stovyklavietėje, Mančester, MI, vyko Mokslievių Ateitininkų Sąjungos centro valdybos suorganizuota mokslievių stovykla.

Birželio 15-21 dienomis Vilniuje įvyko Lietuvių Katalikų Mokslo Akademijos XVII suvažiavimas, kuriame dalyvavo ir užsienyje gyvenę lietuviai mokslininkai.

Liepos 1-7 dienomis Vilniuje įvyko Pasaulio Lietuvių Bendruomenės IX-asis seimas.

Liepos 11-13 dienomis Palangoje įvyko Ateitininkų Federacijos nepaprastoji konferencija.

Liepos 17 - liepos 27 dienomis Washingtone, New Yorke ir Bostone įvyko IX-asis Pasaulio lietuvių jaunimo kongresas. Kongreso šūkis: "Lietuviška prigimtis atidaro pasaulio duris".

Rugpjūčio 3-10 dienomis Dainavos stovyklavietėje vyko mokytojų studijų ir poilsio trisdešimt pirmoji savaitė.

Rugpjūčio 7-10 dienomis Dayton, OH, įvyko Lietuvos Vyčių organizacijos 84-asis metinis seimas.

Rugpjūčio 17-24 dienomis Dainavos stovyklavietėje vyko Lietuvių tautinių šokių instituto suorganizuoti tautinių šokių kursai ir šio instituto narių suvažiavimas.

Rugsėjo 4-7 dienomis Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, vyko Santaros-Šviesos suvažiavimas.

Rugsėjo 22-23 dienomis Grand Rapids, MI, įvyko Amerikos Lietuvių Romos Katalikų 47-asis dvimetinis suvažiavimas.

Rugsėjo 22-23 dienomis Grand Rapids, MI, įvyko Amerikos Lietuvių Romos Katalikų 47-asis dvimetinis suvažiavimas.

Spalio 5 d. Chicagoje, marijonų vienuolyne, įvyko seserų pranciškiečių rėmėjų seimas.

Spalio 13-14 dienomis Lietuvių Kunigų Vienybės metinis seimas įvyko Nekalto Prasidėji-

mo vienuolyne, Putnam, CT.

Spalio 18-19 dienomis Los Angeles, CA, įvyko BALFo 24-asis seimas ir direktorių suvažiavimas.

Spalio 18-19 dienomis Pasaulio Lietuvių Centre, Lemont, IL, įvyko Lietuvių Skautų Sąjungos tarybos akivaizdiniai posėdžiai.

Spalio 25 d. Chicago Jaunimo Centro patalpose įvyko Amerikos Lietuvių Tarybos 57-tasis metinis suvažiavimas.

Spalio 29 d. Anapilio (netoli Toronto) lietuvių parapijos patalpose įvyko Kanados Lietuvių Kunigų Vienybės suvažiavimas. Išrinkta nauja valdyba: pirm. prel. J. Staškus, ižd. kun. A. Simanavičius, OFM, sekr. E. Putrimas.

Spalio 29 d. Toronte įvyko Kanados lietuvių mokytojų suvažiavimas.

Lapkričio 1 d. Chicago Jaunimo Centro Čiurlionio galerijoje įvyko "Draugo" fondo narių metinis suvažiavimas.

Lapkričio 22 d. Toronte, Ont., Kanadoje, įvyko 1997 metų ŠALFAS-gos metinis visuotinis suvažiavimas.

Lapkričio 28-30 dienomis Chicago Jaunimo Centre įvyko X-asis Mokslo ir kūrybos simpoziumas.

Lapkričio 27-29 dienomis Chicagoje įvyko Korp! Neolithuania veiklos 75 metų minėjimas ir deimantinio suvažiavimo šventė.

Lapkričio 29 d. Anapilio (netoli Toronto) sodybos parodų salėje įvyko Kanados Lietuvių Bendruomenės XVI-osios krašto tarybos trečiosios sesijos suvažiavimas.

Lapkričio 29 d. Chicago Jaunimo Centre įvyko Amerikos Lietuvių Inžinierių ir Architektų atstovų suvažiavimas.

PREMIJOS

Vasario 24 d. Lietuvių Fondo valdybos posėdyje nutarta 2000 dol. premiją už geriausią vadovėlį paskirti Lietuvoje dirbančioms Elenai Marcelionienei ir Vidai Plentaitei. Jų paruoštas vadovėlis "Šaltinis" tinka naudoti ne tik Lietuvoje, bet ir išeivijos mokyklose.

Balandžio 13-17 dienomis San Francisco, CA, įvykusiam amerikiečių chemikų draugijos suvažiavime 1997 metų premija pagerbtas Jonas Vytautas Dunčia, chemijos mokslų daktaras, už grupinį išradimą naujo vaisto "Cozaar", kovojančio su aukštu kraujo spaudimu.

Balandžio 13 d. Generaliniame Lenkijos konsulate New Yorke įteiktas Lenkijos Respublikos Nuopelnų kryžiaus ordinas Tomui Venclovai, Yale universiteto profesorius.

Gegužės 2 d. Los Angeles, CA, dr. Birutei Galdikaitei, Tarpautinio orangutanų fondo prezidentei, Simon Fraser universiteto profesorei, įteiktas Tyler vardo auksinis medalis ir 150,000 dol. premija.

Gegužės 3 d. Chicagoje pirmą kartą įteiktos premijos "Draugo" šešiams uoliausiems bendradarbiams.

Gegužės 17 d. Beverly Hills, CA, Jonui Vyteniui Stroliai 24-tame metiniame dieninių televizijos programų atžymėjime The National Academy of Television Arts and Sciences paskyrė Emmy premiją už "išskirtinę operatorinę režisūrą" (Multiple Camera Editing).

Gegužės 25 d. Lemont, IL, dr. Adolfui Damušui įteikta Lietuvių katalikų visuomenininko premija.

Gegužės mėn. pradžioje Jonui Mekui, gyv. New York, NY, įteikta P. P. Pasolini tarpautinė premija Italijos kultūros institute, Paryžiuje. Tokios premijos kasmet skiriamos už nuopelnus kuriant ir puoselėjant kino meną.

Gegužės 31 d. baigėsi konkursas, kviečias siųsti straipsnius, ugdančius krikščionybės idealus. "Darbininko" vadovybės sudaryta vertinimo komisija pirmą 300 dol. premiją paskyrė Vestai Iepaitei iš Anykščių, antrąją 200 dol. premiją - Jūratei Kubiliūtei iš Kretingos, trečiąją 100 dol. premiją - Jolantai Kvietkutei iš Kretingos. Visų premijų mecenatas - prel. dr. Juozas Prunskis.

Rugpjūčio 9 d. Fairborn, OH, Lietuvos Vyčių metiniame seime į garbės nares pakelta Bertha Stoškus už jos nuopelnus Lietuvai ir Lietuvos Vyčių organizacijai.

Rugpjūčio 9 d. Dayton, OH, įvykusiam Lietuvos Vyčių seime buvo pagerbtas Jim Simone, New Yorko arkivyskupijos katalikų mokyklų viršininko pavaduotojas, už didelę talką Lietuvos švietimui asmeniškai ir per APPLE kursų. Jam įteiktas 1997 m. "Friend of Lithuania" atžymėjimas.

Rugpjūčio 25 d. dr. Adolfui Damušui, buvusiam Kauno universiteto Technologijos fakulteto dekanui (1942-1944 m.) ir vienam pagrindinių 1941 m. Birželio sukilimo organizatorių, gyvenusiam Detrote ir neseniai grįžusiam į Lietuvą pastoviam apsigyvenimui, Kauno Vytauto Didžiojo universitetas suteikė politologijos garbės daktaro regalias.

Lapkričio 9 d. Ohio Lietuvių Gydytojų draugijos Kultūros premija įteikta Ingridai ir Kestui Civilskams už jų daugelio metų darbą, vadovaujant tėvų komitetui Šv. Kazimiero lituanistinėje mokykloje.

Lapkričio mėn. paskirtos "Dirvos" novelės 35-to konkurso premijos: I-oji Kaziui Simanoniui, gyv. Lietuvoje, Viekšniuose, II-oji Andriui Mironui, gyv. Kalifornijoje.

Poetės Marijos Aukštaitės raštams tirti fondas pastoviai įsteigtas Toronto universiteto rusų ir rytų europiečių studijų centre. 1997 metų \$3,000 stipendija paskirta Sarai Ginaitei, vyriausiai tyrinėtojai. Per dvejus metus ji paruošė tris ilgesnius straipsnius apie M. Aukštaitės veiklą ir kūrybą. Tie straipsniai buvo atspausdinti "Darbininke", "Tėviškės žiburiuose" ir "Lietuvos aide".

SUKAKTYS

Sausio 5 d. septyniasdešimt penkerių metų amžiaus sukaktį atšventė Vytautas Mikūnas, iškilus lietuvių skautijos veikėjas ir ilgametis Vydūno fondo pirmininkas.

Sausio 10 d. 90 metų amžiaus sukaktį atšventė Aleksandra Gylienė, viena iš labdaros draugių "Lietuvos Dukterys" steigėjų, dabar gyvenanti Washingtono valstijoje.

Sausio 14 d. Jurgis Bendikas, lietuvis ūkininkas, gyvenęs prie Lake Geneva, Wisconsin valstijoje, atšventė savo amžiaus šimtąjį gimtadienį. Sukaktuvininkas gimė Lietuvoje, Juodpetrių kaime, netoli Tauragės miesto.

Sausio 15 d. arkivysk. Paulius Marcinkus, Sun City, AZ, atšventė amžiaus 75 m. sukaktį, o gegužės 3 d. - 50 metų kunigystės jubiliejų.

Sausio 20 d. prel. dr. Algirdas Olšauskas, Los Angeles, CA, Šv. Kazimiero lietuvių parapijos klebonas, atšventė kunigystės 45 metų jubiliejų.

Sausio 20 d. kun. dr. Adomas Pupšys atšventė kunigystės 45 metų jubiliejų, o rugpjūčio 28 d. - amžiaus 80 metų sukaktį.

Sausio 22 d. Antanas Sprindys, Lietuvos Operos solistas, dabar gyvenęs Daytona Beach, FL, atšventė amžiaus 90 metų sukaktį.

Vasario 1 d. arkivysk. Audrys Bačkis atšventė amžiaus 60 metų sukaktį.

Vasario 1 d. muzikui Antanui Skriduliui, Daytona Beach, FL, sukako 80 metų amžiaus.

Vasario 1 d. operos solistas Vaclovas Daunoras atšventė 60 metų amžiaus sukaktį.

Vasario 2 d. Los Angeles, CA, paminėta poeto Bernardo Brazdžionio amžiaus 90 metų sukaktis.

Vasario 3 d. Chicago, IL, 85-erių metų amžiaus sukaktį paminėjo muzikas Jurgis Lampas, ilgametis "Tėviškės" parapijos choro vadovas.

Vasario 4 d. kun. Albertas J. Matulis, Bayonne, NJ, atšventė amžiaus 65 metų sukaktį.

Vasario 11 d. Kazys Bradūnas, poetas laureatas, rašytojas, redaktorius, šventė amžiaus 80 metų sukaktį.

Vasario 15 d. Paryžiuje, italų misijos patalpose, paminėta Prancūzijos Lietuvių Bendruomenės veiklos 50 metų sukaktis.

Vasario 16 d. suėjo 50 metų kaip Detmole, V. Vokietijoje pirmą kartą viešai buvo sugiedota populiarioji giesmė "Parveski, Viešpatie". Giesmės žodžiai sukurti poeto ir rašytojo Pauliaus Jurkaus, o muzika - a. a. kompozitoriaus Juozo Stroliaus.

Vasario 25 d. dailininkas Kazys Varnelis atšventė amžiaus 80 metų sukaktį.

Kovo 1 d. Vytautas Kastytis Tvardauskas, "Tėviškės žiburių" savaitraščio redakcijos narys, atšventė amžiaus 75 metų sukaktį.

Kovo 8 d. 75 metų amžiaus sukaktį Chicagoje, IL, paminėjo kun. dr. Jonas Duoba, MIC.

Kovo 9 d. Chicagoje, Jaunimo Centro didžiojoje salėje, įvyko Lietuvių meno ansamblio "Dainava" koncertas, minint Chicago Jaunimo Centro veiklos 40 metų sukaktį.

Kovo 12 d. Šv. Pranciškaus Dievo Apvaizdos kongregacijos seserys, kurių motiniškas namas yra Pittsburgh, PA, minėjo savo veiklos 75 metų sukaktį.

Kovo 12 d. Lietuvos jūrų skautai minėjo veiklos 75 metų sukaktį. Jų pradžia buvo Kaune 1922 m. kovo 12 d. įsteigus L. K. Algimanto vandens skautų draugovę. Steigėjai buvo Kostas, Julius ir Petras Jurgelėvičiai.

Kovo 13 d. Vincas Šalčiūnas, žurnalistas ir visuomenininkas, pietinėje Floridoje paminėjo amžiaus 80 metų sukaktį.

(Tęsinys kitame numeryje)

DARBININKO
prenumerata priimama
(718 827-1351)

Sausis

V. Kapočiaus nuotr.

Jau 1999 metų biudžetas gali būti be deficito

Vyriausybė ketina pasiūlyti priimti konstitucinį įstatymą, kad šalies biudžetas negali būti deficitinis, gruodžio 15 d. Vilniuje susitikime su žurnalistais pareiškė premjeras Gediminas Vagnorius. Pasak jo, jau 1999-ųjų metų val-

stybės biudžeto projekte gali ne likti vietos deficitui, nors dabartinė Vyriausybė išpareigojo jį panaikinti 2000 metų biudžete. Šiuo metu biudžeto deficitas yra simbolinis, tvirtino Minis-

(nukelta į 3 psl.)

GALCHUS & GORDON, advokatai, patarnauja sekančiuose teisiniuose reikaluose: nelaimingi atsitikimai, nekilnojamas turtas, imigracija, DWI and all criminal. Virš 20 metų patirtis. Parūpinamas lietuvių k. vertėjas. Konsultacija nemokamai. Galchus & Gordon, 39-07 Bell Blvd., Bayside, NY 11361. Tel.: 718 229-2629.

JONAS V. STRIMAITIS, advokatas, patarnauja teisiniuose reikaluose, kurie liečia testamentų paruošimą ir jo vykdymą, o taip pat nekilnojamo turto pirkimą ar pardavimą bei įvairius reikalus, susijusius su mokesčių (tax) mokėjimu. Advokatas dirba Connecticut valstijoje ir kalba lietuviškai. 134 West St., Simsbury, CT 06070. E-mail: sigcycle@aol.com

SHALINS FUNERAL HOME, Inc., 84-02 Jamaica Ave. (prie Forest P'way St.), Woodhaven, N.Y. 11421. Suteikia garbingas laido tuves. Koplyčios parūpinamos visose miesto dalyse. Tel. 296-2244.

BUYUS FUNERAL HOME. Mario Teixeira, Jr. laido tuvių direktorius, Newark office: 426 Lafayette St. (Cor. Wilson Ave.). Tel. 344-5172. Paruošiamos garbingos laido tuves. Modernios koplyčios, oras šaldomas. Daug vietos automobiliams pastatyti.

JUOZO ANDRIUŠIO Real Estate, namų pardavimas, visų rūšių apdraudimai, Income Tax pildymas. Istaiga veikia naujoje vietoje - OHLERT-RUGGIERE, Inc., 89-11 Jamaica Ave., Woodhaven, NY. Tel. 847-2323 (namų tel. 847-4477). Istaigoj kreipiantis paminėti, kad esate ar norite būti J. Andriušio klientais.

VYTAUTAS BELECKAS IR SŪNUS JONAS, sav. Winter Garden Tavern, 1883 Madison St., Ridgewood, NY 11227. Tel. 821-6440. Salė vestuvėms ir kt. pramogoms. Be to, duodami polaidotuviniai pietūs. Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SIDABRINIO VARPO KEPYKLA - Silver Bell Baking Co. Lietuviška ir europietiška duona ir pyragai, šventėms, vestuvėms bei pokyliams tortai. Dalia Radžiūnas, sav. - 43-04 Junction Blvd., Corona, Queens, NY 11368. Tel. 779-5156.

LAISVĖS ŽIBURIO radijas girdimas sekmadieniais 9 val. ryto iš KDM stoties 1380 AM. Romas Kezys, 217-25 54th Ave., Bayside, NY 11364. Tel. 718 229-9134 arba 718 428-4552. Fax 718 423-3979.

Lietuvos Krikščionišką DEMOKRATIJA ir jos spaudą paremkime dabar: pinigais, Unitrust, testamentais.

-Tax Exempt #36-2927289-

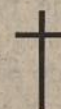
per:
Pope Leo XIII Literary Fund, Inc.
9050 Troy Avenue
Evergreen Park, IL, 60642

Fax/Tel. 708-636-9562 Klauskite informacijų

LIETUVIŠKO STILIAUS PAMINKLAI
SUKURIAMI IR NEMOKAMAI
PRISTATOMI I VISAS KAPINES
NEW YORK, NEW JERSEY
IR CONNECTICUT VALSTIJOSE.
ISTAIGA PRIE ŠV. JONO KAPINIŲ.

**Fasolino
MEMORIALS**

66 - 86 80 ST. MIDDLE VILLAGE,
QUEENS N.Y. 11379
PHONES (718) 326 - 1282; 326-3150
- TAI MŪSŲ VIENITĖ VIEŲA -
- GAUSI PARODŲ SALE -

KVEČAS
JONAS
1933 + 1976

DARBININKAS

The Lithuanian Weekly

Published by Franciscan Fathers

341 HIGHLAND BLVD.
BROOKLYN, NY 11207Editorial Office 718-827-1352
Business Office 718-827-1351
FAX 718-827-2964Publication No. USPS 148-360
ISSN 0011-6637Periodicals postage paid at Brooklyn, NY, Post Office
Subscription per year \$30.00. Single copy \$1.00.
Published Weekly except 2nd and 3rd week in JulyPOSTMASTER: Send Address Change to:
DARBININKAS, 341 Highland Blvd., Brooklyn, NY 11207
— Redaguoja REDAKCINĖ KOMISIJA —

Šv. Dvasios metus pradedant

Artėjant trečiojo tūkstantmečio nuo Kristaus gimimo pradžiai, popiežius Jonas Paulius II paskutinius tris šio šimtmečio metus kviečia pašvęsti geresniam dvasiniam pasirošimui. Pereitais metais pagrindinis dėmesys buvo nukreiptas į Kristaus gilesnį pažinimą, o šie, 1998-ieji, metai skiriami Šv. Dvasiai geriau suprasti ir įvertinti.

Būdinga naujovė šiems metams: Šv. Tėvas pageidauja, kad visame katalikiškame pasaulyje Sutvirtinimo sakramentas - Šv. Dvasios dovanų suteikimas - visose parapijose būtų teikiamas tik Sekminių dieną. Kad ir kaip judrus bebūtų vietos vyskupas, per vieną dieną, nors ir su savo pagalbininkais, nepajėgs apibėgti visų diecezijų parapijų. Tad šiems metams įvedama naujovė - Sekminėse Sutvirtinimo sakramentą tam paruoštiems jaunuoliams galės suteikti vietos klebonai.

Metų laikas tarp karštos vasaros ir atvėsusio rudens yra po Sekminių, Šv. Dvasios šventės ženklų. Galima būtų tas dienas lyginti su žmogaus gyvenimo įdėnojamu, pilnu energijos, kūrybos ir polėkiu, kurie užsimezga kaip vaisius jaunatvėje, nunoksta senatvėje. Jaunystėje pakylame gyvenimui su krikštu, atšvenčiame tartum prisikėlimą, senatvėje linkstame į antrąjį Kristaus atėjimą. Visas gyvenimas prabėga tarp tų dviejų tarpnių.

Katalikų Bažnyčioje tasai gyvenimo vidudienis išreiškiamas Sekminių laikotarpiu. Nurodoma į visos gyvybės ir išminties dieviškąją versmę - Šventąją Dvasią. Ji turi mus įkvėpti, mums vadovauti, palaikyti ir raminti. "Aš melsiu Tėva, - kalbėjo Kristus savo mokiniams, - ir Jis duos jums kitą Ramintoją, kad pasiliktų su jumis per amžius". Tačiau kartu įspėjo, kad pasaulis Tiesos Dvasios nelabai norės priimti. Mes gyvename tokiais laikais, kada pasaulis turbūt labiausiai Šventosios Dvasios "nemato ir nepažįsta", bet ir labiausiai jos reikalingas. Reikalingas savo didžiam nerimui ir drumsčiam sąmyšiui aptildyti.

Neramybė, kuri šiandien drumsčia pasaulį ir kelia opias problemas, nėra tiksliai išviršinių veiksmų padaras. Pagrindė yra žmogaus dvasios drumstumas. Tai negali vesti į jokią taiką. Popiežius Jonas XXIII savo pirmoje kalboje pabrėžė, kad "taika yra sielos vidinės ramybės atspindys". Kai siela nerami, toji neramybė išsilieja į paviršių, ar kas nori, ar nenori. Ji apima šeimas, tautas ir valstybes. Ir darosi nesuprantama, kada griebiamasi visokių priemonių tam nerimui ir chaosui aptildyti, bet nesikreipiama į tikrąjį Ramintoją, kuris vienas tegali pamokyti išminties ir suteikti ramybę.

Popiežius Paulius VI dažnai pabrėždavo, kad Bažnyčiai labiausiai reikia Šv. Dvasios veikimo: "Mums reikia Šv. Dvasios, jos šviesos, jos jėgos, reikia Šv. Dvasios dovanų, ramybės ir jos džiaugsmo. Bažnyčiai reikia amžinų Sekminių, jai reikia ugnių širdyje, žodžių lūpose, reikia vizijos. Bažnyčiai privalo būti Šv. Dvasios šventovė, ji privalo pakeisti šio moderniško pasaulio tuštumą. Kreipiuosi į visus, jaunus ir senus, kreipiuosi ir į savo brolius kunigus ir prašau klausytis manęs. Bažnyčiai reikia Šv. Dvasios! Mums visiems reikia Šv. Dvasios! Tad visi kartu šaukime: "Ateik!" (Paulius VI, 1972 m. lapkričio 29 d. audiencijoje, spausdinta "L'Osservatore Romano")".

Paskirta Liet. Rašytojų Draugijos premija

Kasmet vėlų rudenį Lietuvių Rašytojų Draugija skiria premiją už praėjusių metų geriausią grožinės literatūros veikalą, kurio autorius gyvena už Lietuvos ribų. Premija - 2000 dol. Jos mecenatas - Lietuvių Fondas. Mecenatas ir pageidavo, kad premija būtų skiriama už praėjusius metus ateinančių metų gale. Lietuvių Rašytojų Draugijos valdyba su tuo sutiko, nes ši premija yra vertinga ir brangi parama išeivijos rašytojams. Taigi 1997 metų pabaigoje reikėjo premiją paskirti už 1996 m. geriausią grožinės literatūros veikalą.

Dėl susidėjusių techninių aplinkybių visa paskyrimo procedūra susivėlino. Buvo sunku sudaryti ir išleistų knygų sąrašą, nes tuo nesirūpina nei autoriai, nei knygų leidyklos. Dabar, pa-

prašius LRD valdybai, tokį 1996 metais išleistų knygų sąrašą sudarė "Tėviškės žiburių" redaktorius dr. Pranas Gaida. Už tai jam LRD valdyba nuoširdžiai dėkoja.

Deja, išleistų knygų sąrašas buvo kuklus, nes nėra jokios lietuviškos institucijos, kuriai rūpėtų išeivijos literatūros padėtis, kad ją organizuotų, skatintų, paremtų.

LRD valdyba sudarė vertinimo komisiją iš trijų asmenų, kurie pareigom pasiskirstė taip: pirmininkas Leonardas Andriekus, sekretorė Alina Staknienė, narys Algirdas Landsbergis.

Susipažinusi su padėtimi ir su kūrinių, vertinimo komisija savo telefoniniame posėdyje 1997 gruodžio 12 d. visais balsais 1996 metų grožinės literatūros premiją paskyrė rašyto-

jui dramaturgui Kostui Ostrauskui už knygą "Ketvirtoji siena" (išleido Algimanto Mackaus knygų leidimo fondas).

Šiame trumpų dramų, kritikos straipsnių ir pokalbių rinkinyje autorius savitai gvildena santykius tarp literatūrinės ir neliteratūrinės tikrovės, išplečia kritinio literatūros tyrimo ribas.

Lietuvių Fondas jau daugelį metų yra šios Lietuvių Rašytojų Draugijos premijos mecenatas. Už tai Lietuvių Fondui nuoširdžiai dėkoja Lietuvių Rašytojų Draugija ir toji visuomenė, kuriai rūpi lietuvių literatūros augimas.

Trumpai apie laureatą

Kostas Ostrauskas, laureatas, yra žinomas rašytojas, dramaturgas, daugelio veikalų auto-

tojų neveltį nusikalstamumo augimo ir teisėtvaros organų bejėgiškumo akivaizdoje.

Geros manieros nebūtinės

Sociologai išplatino sąrašą savybių, kurias reikėtų skatinti ugdyti namuose, ir paprašė nurodyti svarbiausias. 1990 metų sąrašas buvo išvardyti savarankiškumas, darbštumas, pareiškumumas, vaizduotė, tolerancija, taupumas, atkaklumas, religinis tikėjimas, nesavanaudiškumas, paklusnumas, geros manieros. Šiais metais prie šių savybių dar buvo pridėta sąžiningumas, noras pirmuoti, loginis mąstymas. Respondentai turėjo nurodyti ne

(nukelta į 5 psl.)

LIETUVIAI MAŽIAUSIAI IŠ VISŲ EUROPOS GYVENTOJŲ PASITIKI KITAIS ŽMONĖMIS

(atkelta iš 1 psl.)

Lemia ir sovietinis mąstymas

S. Juknevičiaus nuomone, lietuvių morale lemia trys svarbiausi faktoriai: krikščioniškoji moralė, Vakarų moralė ir tai, ką sociologai vadina sovietinio mąstymo reliktais.

Lietuvos gyventojų moralė daugiausia išsiskiria tais atvejais, kai sutampa bent du iš šių faktorių. Pavyzdžiui, homoseksualizma smerkia ir krikščioniškoji, ir sovietinė moralė, todėl pasi-

priešinimas jam toks didelis.

Važiavimas be bilieto rodytų stiprią sovietinio mąstymo įtaką mūsų vertybėms. Socializmo laikais vogimas iš valstybės nebuvė laikomas vagyste, kaip ir nusirašinėjimas tarp studentų nebuvė ir nėra laikomas melavimu. Krikščioniškoji moralė apie tai nieko nekalba. Katalikas ramiai gali važinėti be bilieto, nes dažniausiai nesuvokia to veiksmo kaip vagystės.

Aukštas nužudymo savignyos tikslais pateisinimo rodiklis galėtų rodyti stiprėjančią gyven-

Žiemos ramybė

V. Kapočiaus nuotr.

rius. Jis gimė 1926 m. balandžio 5 d. Veiveriuose. Gimnaziją lankė Šančiuose, Kaune. Baigęs 6 klases, 1943 m. įstojo į Kauno Jaunimo teatrą, kur vaidino ir drauge lankė dramos studiją. Vokietijoje 1946 m. baigė Lübecko lietuvių gimnaziją, iki 1949 m. lituanistiką studijavo Pabaltijo universitete Pinneberge, kartu lankydamas dainavimo studiją.

Į JAV atvyko 1949 m. Nuo 1950 m. Pensilvanijos universitete Philadelphijoje studijavo baltistiką ir slavistiką, specializavosi lietuvių literatūroje pas Vincą Krėvę. Studijas magistro laipsniu baigė 1952 m., filosofijos daktaro laipsnį gavo 1958 m. Bendradarbiavo spaudoje, nuo 1954 m. Lietuvių Enciklopedijoje, rašė daugiausia apie muziką ir taip pat apie lietuvių literatūrą. Nuo 1952 m. dirbo universiteto bibliotekoje Philadelphijoje, nuo 1958 m. buvo Muzikos bibliotekos vedėjas.

Jo dramos "Kananėlė", "Pypkė" statytos Amerikos lietuvių teatruose. Išleido keletą knygų, kur vyrauja trumpi dramos veikalai. Jiems būdinga kūrybinių priemonių taupumas, glaudi kompozicija, ribotas veikėjų skaičius. Temos įvairiausios, ypač mėgstamos literatūrinės, (pvz., "Vaižgantas"), kur yra tik vienas veikėjas. Ieško naujų kelių, naujų staigmenų ir sprendimų. Jo dramų stiliuje daug humoro. Ilgą laiką gyvenęs netoli Philadelphijos, šių metų pradžioje dr. Kostas Ostrauskas persikėlė gyventi į St. Petersburg Beach, FL.

LRD valdyba

Jau 1999 metų biudžetas gali būti be deficito

(atkelta iš 2 psl.)

tras pirmininkas. Jo teigimu, įvertinus, kiek laikoma biudžeto lėšų atsargų, tai deficito faktiškai iš viso nėra. "Dabar biudžeto deficitas yra tokio dydžio, kiek kainuoja ankstesnių skolų aptarnavimas - blogų paskolų gražinimas ir palūkanų mokėjimas", - sakė G. Vagnorius.

Šiomet valstybės biudžetė numatyta 697 milijonų litų deficitas. Specialistų vertinimu, jis bus mažesnis, nes daugiau surenkama pajamų ir sumažintos valstybės išlaidos. Kitais metais planuojamas 695 milijonų litų biudžeto deficitas.

ELTA

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

Vincas Krėvė

23

1920 jis persikėlė į Klaipėdą, dirbo Klaipėdos krašto tarybos generaliniu sekretoriumi. 1939 vokiečių areštuotas ir kalintas. Po to persikėlė į Kauną. Mirė Tilžėje.

Strauchas (Strauch Johannes, 1887-1982) - filosofas, pedagogas. 1923-1940 VDU filosofijos istorijos docentas ir Kauno vokiečių gimnazijos direktorius. 1942 vokiečių areštuotas ir išvežtas į Vokietiją. 1946-1949 dėstė Pabaltijo universitete Hamburge ir Vineberge. Mirė Vokietijoje.

Vailionis Liudas (1886-1939) - Botanikos profesorius. Nuo 1919 aktyviai dalyvavo Lietuvos Šaulių sąjungos veikloje.

Variakojis Jonas (1892-1963) - pulkininkas. 1918 įstojo savanoriu į Lietuvos kariuomenę. 1921 paskirtas III karo apygardos štabo viršininku. 1926 išėjo iš kariuomenės, 1929 vėl grįžo ir buvo paskirtas krašto apsaugos ministru. 1944 išvyko į Vakarus. Mirė JAV.

Vidmantas Jurgis (g. 1900) - inžinierius, vienas aktyvių "Geležinio vilko" organizacijos veikėjų. 1934-1941 dėstė Kauno universitete. Po karo profesoriavo Kauno politechnikos institute.

RAŠYTOJO POLITINIAI MEMUARAI

Vinco Krėvės memuarų skaitytoja iš karto norėčiau išpėti, kad knygoje jis neras vientiso pasakojimo, sukurto pagal išankstinį planą ir idėją. Tai įvairiu laiku ir įvairiom progom rašyti dalykai, vieni baigti, kiti tik epizodai ar fragmentai, kuriuos autorius, matyt, tikėjosi ateityje išplėtoti, sujungti ir sudaryti nuoseklesnį veikalą. Apie tokį veikalą jis senatvėje pasvajodavo. Laiškuose net yra

užsiminęs, kad rašo memuarus, apimančius laikotarpį nuo Lenkijos ultimatumo iki pasitraukimo iš Lietuvos. Bet šio užsimojimo neištesėjo: trūko ir laiko, ir jėgų. Buvo, be abejonės, ir kitokių priežasčių. Rašytojas iš viso neturėjo memuaristo polinkių. Ir gyvenime jis nemėgė pasakotis apie save. Net artimiausiems draugams per daug neatsiverdavo. Jam kur kas smagiau buvo svarstyti bendrus politikos, ekonomikos, istorijos, literatūros, moralės klausimus, negu šnekėti apie tai, ką pats patyrė ir išgyveno. Taigi Krėvės atsiminimai labiau išorinės negu vidinės būtinybės padiktuoti.

Ko gero, rašytojas niekada nebūtų jų ėmęs, jeigu ne lemtingi tautos gyvenimo lūžiai, įtraukę jį į savo sukurtą, padarę patikimu liudininku, kurio lūpomis gali prabilti pati istorija.

Krėvė ne tik matė, kaip Sovietų Sąjunga 1940 metais trypė Lietuvos nepriklausomybę, bet ir pats buvo gudriai įvilietas į vadinamąją Liaudies vyriausybę, kurią Maskva naudojo kaip priedangą Lietuvos sovietizacijos legalumo iliuzijai kurti. Krėvė buvo ypač reikalingas Maskvos specialiai atsiųstam emisarui V. Dekanozovui ir Sovietų Sąjungos pasiuntiniui Lietuvoje N. Pozdniakovui. Formuodami prosovietinę vyriausybę, jie privalėjo įtraukti bent porą trejetą autoritetingų, tautos pasitikėjimą turinčių žmonių, kad visuomenėje atsirastų apgaulinga viltis, jog ne viskas prarasta. Taip buvo lengviau paralyžuoti lietuvių pasipriešinimo potencialą.

Vadinamojoje Liaudies vyriausybėje Krėvei keletą savaičių teko užimti užsienio reikalų ministro ir ministro pirmininko pavaduotojo postus (A. Merkį suėmus ir J. Paleckiu apsišaukus prezidentu, Krėvė kurį laiką ėjo ir ministro pirmininko pareigas).

Pakviestas į šiuos postus, Krėvė sutiko ne iš karto. Priešingai, net buvo apsisprendęs neiti, bet, pasikalbėjęs su S. Šilingu, A. Merkiu, E. Galvanausku, kurie jam patarė eiti, išskėlęs sąlygą J. Paleckiu, kad finansų ministru pasiliktų E. Galvanauskas, Krėvė pagaliau sutiko imtis sunkios ir atsakingos naštos.

Dėl šio jo apsisprendimo būta visokių nuomonių ir komentarų. Kraštutiniai dešinėji Krėvę net vadino "kvilingu", "lietuvišku lavalium", "bolševikų mauru" ir pan. Kai kas šį žingsnį aiškino kaip nuoseklų ir logišką: esą Krėvė jau seniai artėjęs prie bolševikinių pozicijų - buvęs liberalių pažiūrų, po 1926 m. nesutaręs su tautinin-

kais, simpatizavęs Rytų literatūroms, dalyvavęs Draugijos SSSR Kultūrai pažinti veikloje ir t. t. Dar kiti čia matė šarūnišką garbės ir valdovo kompleksų tenkinimą.

Spėlioti, žinoma, galima visaip. Niekas nežino, ką koks kipšas žmogui kada šnibžda į ausį. Gal ką šnibždėjo ir Krėvei, gal jis ir norėjo kiek atsigriebti už valdžios vyrų šnaivumą jo pusen, už pašalinimą iš dekanato pareigų ir užsipuldinėjimus spaudoje. Bet pagrindiniai motyvai vis dėlto buvo kitokie. Visą lėmė naivus tikėjimas, kad sovietų valdžia nesiims galutinio Lietuvos nepriklausomybės sunaikinimo ir jos ūkio dezorganizavimo, kad reikia gelbėti tai, ką dar galima išgelbėti. Gelbėti ir laukti naujų įvykių, nes karas tarp Vokietijos ir Sovietų Sąjungos buvo tik laiko klausimas. Beje, tokiais motyvais vadovavosi ne tik Krėvė. Jais vadovavosi daugybė dorų inteligentų, vienaip ar kitaip dalyvavusių legalioje veikloje, nors ir buvo aišku, kad Lietuva aneksuojama.

Kad Krėvė į vadinamąją Liaudies vyriausybę ėjo ne dėl karjeros, o kilnių sumetimų skatinamas, galima pagrįsti daugeliu argumentų. Paminėsiu tik tris. Šių eilučių autoriui istorijos mokslų daktarė Vanda Sruogienė, dabar gyvenanti Čikagoje, papasakojo tokį epizodą. Tą lemtingą apsisprendimo dieną kažkas paskambino į Sruogų namo duris (Krėvė su Baliu Sruoga buvo geriausi draugai). Atidarė pati šeimininkė. Ant slenkščio stovėjo Krėvė, baltas baltas kaip popierius, tik didelės mėlynos akys iššokusios ant kaktos. Tyliai įėjo, susmuko į kėdę ir prislėgtu balsu ištare: "Sutikau, gal dar pavyks ką išgelbėti". Kitas faktas. Kai Krėvė 1950 m. Čikagos lietuvių "Nemuno" žurnale išspausdino atsiminimų pluoštą "Vyriausybės sudarymas", dešinysis išeivijos sparnas - V. Rastenis, B. Nemickas, J. Mašiotas - piktokai puldinėjo rašytoją, ieškodami jo rašinyje netikslumų ir priekaištadami jam dėl politinės veiklos. Tada į diskusiją įsijungė prezidento A. Smetonos duklė M. D. Smetonaitė-Valušienė, paskelbdama straipsnį "Išklausykite ir antrosios pusės". Ji pataisė keletą Krėvės netikslumų apie Smetonų pasitraukimą iš Lietuvos, pareiškė nuomonę, kad "visiems būtų buvę geriau", jei Krėvė nebūtų įėjęs į vyriausybę, bet vis dėlto trumpai ir tiesiai pasakė: "aš esu linkusi tikėti, kad motyvai, kuriais

(nukelta į 4 psl.)

■ Gruodžio 20 d. Šiaurės jūroje sudužo Olandijos naftos kompanijos darbininkus gabenes sraigtasparnis. Per avariją, įvykusią 70 kilometrų į šiaurę nuo Terschelingo salos, žuvo vienas žmogus ir septyni buvo sužeisti.

■ Olandijos oro linijų KLM sraigtasparnis sudužo mėginamas nusileisti ant naftos platformos. Du sraigtasparnio lakūnus ir šešis keleivius rado netoli inkarą išmetęs Olandijos laivas. Vienas vyras buvo be sąmonės ir vėliau mirė. Visų kitų sraigtasparniu skridusių asmenų būklė patenkinama, jie nugabenti į karo ligoninę Helderlyje.

■ Praėjus dviem dienoms, kai policininkas nušovė jauną vyrą, gruodžio 19 d. vakare Liono priemiesčiuose vėl kilo riaušės. Dvišeri kvartale buvo padegti 8 automobiliai. Policija suėmė du žmones. Į miestą buvo nusiųsti papildomi policijos daliniai. Prieš kelias dienas Lione buvo sudeginta dešimtys automobilių. Riaušės, kuriose daugiausia dalyvavo jaunimas, prasidėjo dėl 24 metų vyro mirties. Nenustatytomis aplinkybėmis jį nušovė policininkas gruodžio 18 d. vakare.

■ Naktį iš gruodžio 20 d. į 21 d. Nūrnbergo centre Bavarijos krašte įvyko didelės riaušės. Po koncerto vienoje koncertų salių didelė grupė agresyviai nusiteikusių jaunų žmonių nusiaubė miesto gatves, mėtė į policininkus akmenis ir butelius. Riaušės malšino ne tik policija, bet ir specialiosios paskirties dalinys. Šimtas riaušių dalyvių sulaikyta.

■ Prancūzijos prezidentas Jacques Chirac gruodžio 20 d. susitiko su naujuoju Kongo Respublikos lyderiu Denisu Sassou Nguesso, kuris atvyko ieškoti ekonominės pagalbos buvusiai prancūzų kolonijai.

Bausmė už sąžiningumą

Dr. Liucija Baškauskaitė, antropologijos profesorė, daug nusipelnusi savo darbais lietuvių kultūrai ir išeivijos jaunimui, 1990-91 žygiavusi Lietuvoje pirmosiose Sąjūdžio gretose ir patyrusi okupanto nuoskaudų, Lietuvos pilietė, buvo pasiryžusi šių metų rinkimuose kandidatuoti į Lietuvos prezidentus. Deja, Vyriausioji rinkimų komisija įtraukti ją į kandidatų sąrašą nesutiko, o komisijos sprendimą patvirtino ir Apeliacinis teismas.

Išėjimoje buvo sunku suprasti, kodėl Baškauskaitėi neleido, o kitiems dviem - Valdui Adamkui ir Kaziui Bobeliui - leido.

Jūsų korespondentas panūdo tiesą sužinoti iš pačios Profesorės lūpų.

- Kokia buvo pagrindinė priežastis, kad Vyriausioji rinkimų komisija atmetė Jūsų kandidatūrą į Lietuvos prezidentus? - paklausiau.

- Prašymą įregistruoti padaviau spalio 2, ir tą pačią dieną raštu buvau paprašyta pateikti papildomų dokumentų.

- Ar pateikėte?

- Taip, rytojaus dieną Vyriausioji rinkimų komisija visus dokumentus turėjo.

- Bet vis tiek neregistravo. Kas atsitiko?

- Vyr. rinkimų k-jos pirm. Zėnonas Vaigauskas spalio 5 dieną raštu sprendimą formulavo taip: "Pretendentė būti kandidatų į Respublikos Prezidentus Liucija Baškauskaitė, gaudama JAV pilietybę, yra davusi priesaiką šiai valstybei, nėra priesaikos atsisakiusi ir neketina to daryti".

- Gyvenimiški kompromisai tam tikromis aplinkybėmis yra pateisinami. Kokį kompromisą Jums reikėjo padaryti, kad įregistruotų?

- Turėjau raštu pareikšti, kad atsisakau JAV-joms duotos priesaikos.

- Ir pasilaikyti JAV pilietybę?

- Taip. Bet tada būtų apgaudinėjami ir Lietuvos, ir Amerikos ištatymai ir bandoma apgauti savo sąžinę. Priesaika mane įpareigoja. Davusi priesaiką, gavau pilietybę. Atsisakiusi priesaikos, turiu Amerikos ambasadaį grąžinti pasą. Gerbiant JAV ištatymus, kito kelio nėra.

- Bet kiti kandidatai iš Amerikos taip daro.

- Nesvarbu, ką kiti daro. Aš žinau, ką aš turiu daryti. Buvau išauklėta dirbti ir aukotis Lietuvai. Buvau Lietuvoje, kai siautėjo sovietų desantininkai ir omonai ir rizikavau

savo ir savo šeimos gyvybėmis. Dabar norėjau kandidatuoti į prezidentus demokratijai atkurti, žmogaus teisėms įstatymais apsaugoti, padėti tautai išsilaivinti iš baimės. Net advokatai baiminosi apeliaciniame teisme mano bylą ginti. Išeivija turėjo misiją padėti Lietuvai. Po 1990 kovo 11-tos ta misija nesibaigė. Aš tebejaučiu įsipareigojimą.

- Tada Jūs ėjote į Apeliacinį teismą. Koks ten sprendimas?

- Patvirtino Rinkimų komisijos sprendimą. Konstitucijos ir rinkimų įstatymo neaiškumus ir dviprasmiškumus išaiškino mano nenaudai. Sovietinė dva-

Liucija Baškauskaitė

sia tebetvyro Lietuvos teisės saugos sistemoje. Lemia pažintys, pinigai, galia turinčiųjų interesai.

- Kokios buvo žodinės reakcijos?

- Visokios. Oficialūs asmenys priekaištavo: "Esi per daug principinga", "Neparašei pareiškimo, pati sau padarei problemų"; kiti

ragino: "Pasirašyk, čia tik formalumas. Kiti kandidatai iš išeivijos skrupulų neturėjo". Buvo ir tokių reakcijų: "Ko čia iš išeivijos len-date? Turite gerą gyvenimą. Savo reikalais mes patys pasirūpin-sime". Bet didesnis skaičius tyliai drąsino ir man dėkojo: "Ačiū, kad kovoji prieš valdininkų ne-sąžiningumą. Gini mūsų teises".

Užkirskime kelią Lietuvos atmetimui

Vilius Bražėnas

Vis labiau aiškėja, jog, pagal dabartinį planą, NATO plėtimas apsiribotų tik trimis valstybėmis, kurioms Maskvos grėsmė yra daug mažesnė, negu Ukrainai, Lietuvai, Latvijai ir Estijai. Pastarosios Sovietų junga nusimetusios valstybės būtų paliktos už durų, nešinos miglotais ir tuščiais pažadais. Tad kas darytina Lietuvos vyriausybei ir Lietuvos likimu besisielojančiai politiškai dar gyvai mūsų išeivijai?

Spalio 30 ir 31 dienomis teko dalyvauti (publikoje) Stetson Universiteto ruoštame simpoziume, kurio pagrindinė tema buvo "NATO plėtimas ir Rusijos ateitis". Taip toli nuo Washingtono ir New Yorko politikos formavimo centrų, Daytona Beach kaimynystėje, Floridoje, DeLand miestelyje, neseniai įsikūrusiam

JAV užsienio politikos stebėtojai buvo maloni staigmena vėl susidurti su JAV politinėmis išimybėmis ir proga kelti viešumon Lietuvai opius klausimus, ypač minėtos temos rėmuose ir nuo seno "pažįstant" 2 iš 4 geopolitinius ekspertus.

Keturiose simpoziumo sesijose tezes pateikė keturi žinovai. JAV Laivyno Kolegijos istorikas William Fuller kalbėjo mums opia tema - "Rusijos imperializmas ir imperijos našta". Stetson U-te viešintis Maskvos U-to prof. Aleksandr Gasparašvili padarė pranešimą "Rusijos žmonių pažiūros į NATO". Senokai iš spaudos pažįstamas JAV Valstybės Departamentu ("Figaro šen, Figaro ten...") diplomatas Gary Crocker pristatė Bill Clintono/Madeleine Albright dabartinį NATO plėtimo planą, pateiktą paskaitoje "Istorijos pradėjimas iš naujo", net užsimindamas apie "viziją" įjungti į NATO ir Rusiją.

Ypač pastaruoju metu TV ir spaudoje dažniau matomas Johns Hopkins U-to prof. Michael Mandelbaum paskaitoje "NATO plėtimas: tiltas į devynioliktą šimtmetį" stipriai kritikavo Clintono (esa, staiga sugalvotą ir neišmąstytą) NATO plėtimo užmojį. NATO plečiamas neva "saugumo" pretekstu, bet paliekamas už durų Ukraina ir Baltijos valstybės. Be to, jis teigė, jog tai sustabdytų ginklų kontrolę bei apribojimą ir Rusijos demokratiją. Taipogi tai sukirsintų Europos valstybes prieš JAV: europiečiai esą Madride aiškiai pareiškė, jog ne kiek neprisidės prie plėtimo išlaidų padengimo. Europiečiai laiką NATO plėtimą esant grynai amerikiečių išsigalvojimu.

Simpoziumas davė gerą progą kelti Lietuvą liečiančius klausimus. Tarp jų - Maskvos "taikingu" ir JAV vyriausybės "antrosios fazės" pažadų pabaltiečiams klausimą. (Tai primena pasakėčią

Garsiai kalbėti nedrįso.

- Spaudoje buvo rašoma, kad kreipėtės į Konstitucinį teismą. Kreipimąsi turėjo paremti tam tikras skaičius Seimo narių. Ar buvo sunku gauti jų parašus?

- Nebuvo. Kurį tik paprašiau, pasirašė. Be partinio skirtumo. Tik man atrodė, kad grupė parlamentarų pati turėjo kreiptis į Konstitucinį teismą konstituciniam klausimui išaiškinti. To nedarė.

- Ar tiesa, kad galvojate siekti Europos Bendriją, jei Konstitucinis teismas ras Apeliacinio teismo sprendimą teisėtą ir teisingą?

- Ne tik galvoju, bet jau padaryti ta linkme ir pirmieji žingsniai. Šiuokart pažeistos mano teisės, bet negalima leisti, kad būsimuosiuose rinkimuose teisės būtų pažeidinėjamos ir kitų. Tik pirma pažiūrėsime, kokias išvadas balandžio mėnesį padarys Konstitucinis teismas.

Kalbėjosi Juozas Kojelis

DARBININKAS -
savaitraštis
lietuviams
Amerikoje
ir svetur

TEL. 718 827-1351

Bolševikų invazija ir liaudies vyriausybė

(atkelta iš 3 psl.)

prof. Krėvė vadovavosi priimdamas Dekanozovo pasiūlymą, buvo patriotiniai" (Vienybė, 1951. Nr. 4). Krėvės santykiai su Smetonos šeima jau seniai buvo visai atšalę, ir M. D. Smetonaitės-Valušienės niekas negalėtų kaltinti neobjektyvumu. Trečias - ir svarbiausias - argumentas būtų toks. Vos tik Krėvė įsitikino, kad išgelbėti nieko nebeįmanoma, kad prievartinis Lietuvos inkorporavimas į Sovietų Sąjungą yra neišvengiamas, jis iš karto atsistatydino, nors puikiai suprato, koks likimas gali ištikti ir jį, ir jo šeimą. Apmaudžiausia, kad J. Paleckis nepriėmė jo atsistatydinimo ir, suteikęs formalias atostogas, vertė jį kurį laiką dar vaidinti tituluoto, bet nebylaus statisto vaidmenį Lietuvos valstybingumo laidotuvisė.

Taigi kaltinti rašytoją už dalyvavimą Liaudies vyriausybėje gali tik tas, kuris nebuvo panašioje situacijoje, kuris, išvengęs bandymų, post factum dedasi gudrus arba kuris savo asmeninį mundurą labiau vertina už tautos egzistenciją. Žinoma, būtų neobjektyvu sakyti, kad Krėvė neturėjo polinkio į politinę veiklą, kad jo ne kiek netraukė rizika, o gal net savotiška avantiūra - noras padaryti daugiau negu galima (jaunystėje jam patiko socialistų maksimalizmas, vėliau jis užsidėgęs kūrė rizikingą Klaipėdos vadavimo planą), bet 1940 m. jo elgesys buvo diplomatiškas, doras ir garbingas.

Į Krėvės atsiminimus reikia žiūrėti kaip į kiekvieno memuaristo kūrybą. Tai ne dokumentai, kuriais turėtume remtis paraidžiui (ir pats autorius kartais tuos pačius dalykus kiek kitaip apibūdina). Tai ir ne istoriko monografija, kurioje išvados daromos iš krūvos prieštaraujančių šaltinių. Pagaliau tai ir ne dienoraštis, kuriame užfiksuojama kiekviena detalė. Tai - atsiminimai, kur neišvengiamas ir subjektyvumas, ir visapusiškumas, ir taikymasis prie adresato, ir tai, kas kyla iš žmogaus atminties netobulumo. Nereikia pamiršti, kad tai - rašytojo, o ne kokio valdininko atsiminimai. Juose esama ir beletristinių elementų (pvz., ilgiausi V. Molotovo monologai, kurių šiaip jau neįmanoma gyvenime įsiminti), ir noro kai kur pasakyti stipriau ar vaizdingiau. Bet kitaip ir būti negali. Svarbiausia, kad ir viską Krėvė žiūri blaiviai, kritiškai, nenukrypdamas ir kraštutinumus, nepasiduodamas juodinimo ir baltinimo pagundai, neužsivilkdamas viską žinančio teisuolio togos. Dėl to ši

knyga, tikiuosi, bus skaitoma kaip šviesaus proto ir karštos širdies balsas apie sunkias Lietuvos dienas; kaip pastabaus ir išmintingo žmogaus samprotavimai apie kitus žmones.

Žinoma, kiekvienas knygoje pirmiausia matys tai, kas jį labiausiai domina. Politiką ir teisininką patrauks epizodai, kalbantys apie sovietinės vyriausybės gudravimus, klastą ir šantažą, apie kai kurių Lietuvos valdžios vyrų sugebėjimą laviruoti, ieškoti išeikių (gelbėti Lietuvos išdą, kuo toliau nustumti rinkimus į Seimą), apie Klaipėdos sukilimo duotą pamoką - kaip yra svarbu vienu metu derinti diplomatiją, intuiciją ir ryžtą. Istorikui pirmiausia į akis kris Liaudies vyriausybės posėdžių seka, konkrečių asmenų iniciatyva pasukti vieną ar kitą įvykį tam tikra linkme, tų asmenų charakteristikos. Psichologas ras medžiagos, rodančios, kaip jaučiasi ir elgiasi žmonės - nusivyle, apgauti, išdave, pakliuvę tarp istorijos gėmų, turintys užnugarį jėgą arba neturintys jos; kaip keičiasi asmenybė, ilgainiui užsisėdėjusi valdžioje. Literata, be abejonės, domins paties Krėvės santykis su aplinka, jo impulsyvus reagavimas, maksimalistiniai užmojai, interesų šakotumas.

Ši knyga skaitytojui nebus visiškai naujiena, kadangi daugelis dalykų jau buvo skelbti periodikoje. Tačiau kai kas čia spausdinama ir pirmą kartą. Turiu galvoje atsiminimus apie Klaipėdos išvadavimą ir etiudą apie prezidentą A. Smetoną. Pirmuosius prieš kurį laiką išeivijoje norėjo paskelbti Stasė Vaškeliene "Lituanistikos instituto darbuose", bet rašytojo dukra Aldona Krėvaitė-Mošinskienė laikėsi nuomonės, kad tai daryti dar anksti, nes jie gali būti tendencingai interpretuoti ir kai ką įskaudinti. Šiuo metu ji sutinka matyti tą atsiminimų gabalą šiame rinkinyje. Galimybę nusirašyti tekstą man jau anksčiau buvo suteikę S. ir B. Vaškeliui, kai JAV rinkau medžiagą apie Krėvę. Jie parūpino ir kopiją mašinraščio, kurį esu paskelbęs "Nemune" ir pavadinęs "Grįžęs iš Maskvos..." Krėvės palikimo globėjas išeivijos dramaturgas Kostas Ostrauskas, pranešdamas apie A. Krėvaitės-Mošinskienės sutikimą, kartu atsiuntė kopiją atsiminimų apie A. Smetoną, leisdamas ir juos paskelbti. Visiems čia paminėtiems mieliems žmonėms sakau nuoširdų ačiū.

Memuarinio pobūdžio straipsnis "Bolševikų invazija ir Liaudies Vyriausybė" taip pat gali pretenduoti į pirmosios publikacijos statusą, nes visas autentiškas tekstas čia irgi skelbiamas pirmą kartą. Vokiečių okupacijos metais šis straipsnis buvo spausdintas dienraštyje "I Laisvę" ir knygoje "Lietuvių archyvas". Tačiau oku-

pacinė cenzūra iš teksto pašalino visas vietas, kurios galėjo bent kiek pakenkti Reicho prestižui. Apie šią publikaciją Krėvė, gyvendamas Amerikoje, rašė žurnalistui Juozui Prunskiui: "Ačiū už man suteiktą progą susipažinti su straipsniu, kuris buvo mano vardu "Archyve" paskelbtas. Jis, pasirodo, taip išdarytas ir iškraipytas, jog reikalauja nuodugnaus taisymo" (Maciūnas Vincas. Vincas Krėvė savo gyvenimo sąulėlydy. I Metmenys. 1979. Nr. 38. P. 118). Po kelių mėnesių rašytojas pareiškė dar kategoriškesnę nuomonę: "Galima pasakyti, kad straipsnis beveik apokrifinio turinio, daug jame iškraipytų faktų ir žinių, todėl atsakomybės už jo turinį nieku būdu negaliu imtis. Ištaisyti jį beveik neįmanoma, todėl nutariau rašyti kaippo atsiminimus" (laiškas J. Prunskiui. Ten pat. P. 120). Čia spausdinamas tekstas paimtas iš Krėvės pasirašyto mašinraščio, saugomo Lietuvių literatūros ir tautosakos institute.

Išsamesni duomenys apie šiuos ir kitus atsiminimus pateikiami knygos gale "Paaiškinimuose". Ten aptariami redagavimo principai, duota būtiniausių biografinių žinių apie tuos Krėvės minimus asmenis, kurių mūsų skaitytojas gali nesurasti jam lengvai prieinamuose šaltiniuose. Kadangi leidinys ne akademinio pobūdžio, tai tekste pasitaikantys nukrypimai nuo faktų ar abejotini dalykai nekomentuojami.

Albertas Zalatorius

Buvęs Lietuvos prezidentas Antanas Smetona emigracijoje. 1941 m. kovo 13 d. New Yorke Hotel Pierre iškilmingo priėmimo metu generalinis konsulas J. Budrys A. Smetonai pristato svečius.

"Jei netekčiau Arvydo, ar kas nors atsitiktų vaikams - neišgyvenčiau", - sako I. Sabonienė

Jūratė Kuzmickaitė

Ingrida Sabonienė kitapus Atlanto, Portlande, palikusi ketvertą vaikų, o virš vyro kėdės pakabinusi ilgiausią sarašą priederių (kada vežti vaikus į mokyklą, kada sumokėti už tą ar kitą, kokias sauskelnes pirkti ir t. t.), porai savačių buvo atskridusi į Kauną. Viena, savarankiška, ryžtinga. "Mano atvykimo tikslas - Arvydo sporto centro reikalai. Na, ir visas mūsų ūkis", - paaiškino garsiausio Lietuvos krepšininko 27-metė žmona. Ir prisipažino: "Kasdien skambinu ir konsultuojuosi su Arvydu. Aptariam kiekvieną žingsnį, raportuoju, ką nutarėm, ką nuveikėm. Na, jeigu matau, kad jo neverta trukdyti, tada sprendžiu pati. Nes Arvydo galva ir taip apkrauta, jis turi vieną tikslą - žaisti".

"O dabar, jei jau aš čia, visus kauniečius noriu pakviesti apsilankyti A. Sabonio sporto centre, - svingingai nusišypsojo Ingrida. - Net ir tie, kurie nenuiteikę sportuoti, manau, ras ką veikti. Pavyzdžiui, pasmaguriant itališkos virtuvės patiekalais. Tikiuosi, nenusivils nė vienas!"

Telefonais sporto centro neįrengsi

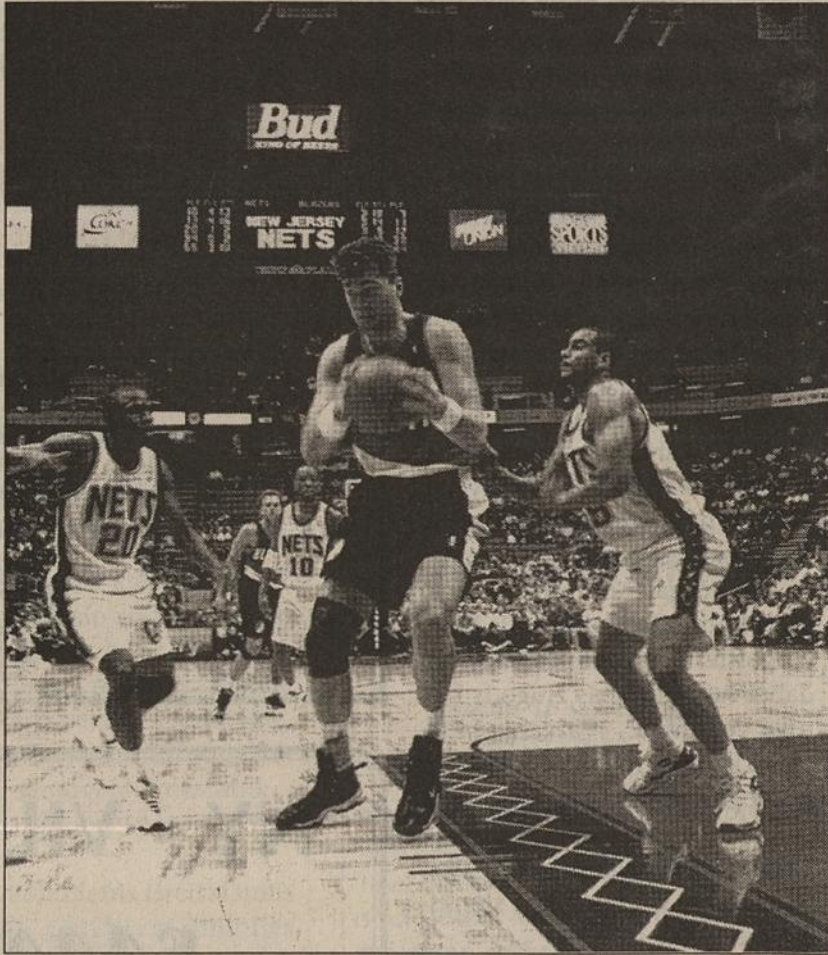
"Jeigu aš, palikusi Amerikoje 4 mėnesių dukrytę, atvažiuoju čia tvarkyti reikalų, tai manau, komantarų nereikia. Jei aš sugebau palikti vaikus, reikalus labai rimtas", - kalbėjo Ingrida, suimdamą į kuodelį šviesius savo plaukus. "Esu taip beprotiškai užsiėmusi, kad nė susišukuoti žmoniškai neturiu laiko!" - nusi juokė Gražioji vilnietė '89. Ir tuoj pat surimtėjusi ėmė aiškinti, kodėl jos 2 savačių viešnagė Lietuvoje tokia svarbi: "Po centro atidarymo turi praeiti kokie metai, kol viskas stosis į savo vietas. Bet kad tai įvyktų, turi pats būti ir

prižiūrėti".

"Anksčiau buvom jauni ir galbūt manėm, kad galima labiau pasitikėti žmonėmis, - kalbėjo Ingrida. - Pasirodo, viskas ne taip paprasta. Kad ir ką darytum, visur reikalingas šeimnininkas. Pradedant šiukšlių dėžės pastatymu, baigiant tualetinio popieriaus pakabinimu. Pradedant vir-

toks yra - jis visą laiką nori, kad Lietuvoje būtų geriau. Ne jam geriau, bet visiems. Ir jeigu mes turim galimybes - kodėl jų neįsinaudoti?"

Ingrida dar tuomet, kai jie su Arvydu ir dviem vaikais - Žygimantu ir Tautvydu gyveno Ispanijoje, lankė prestižinį moterų sporto centrą Madride. "Vi-

"New Jersey Nets" krepšinio komandos žaidėjas Jason Williams po rungtynių su "Portland Trail Blazers" Japonijoje. "Jis didžiausias vyras. Dar niekada nesu žaidęs su tokiu didžiūnu".

Edward Arūnas Bitėnas nuot.

tuvės meniu, baigiant personalu. Kai tu toli, telefonais tau gali prikalbėti ką nori, o kai atvažiuoji po metų, pamatai, kad čia niekas nepajudėjo į priekį".

Išsipildė Ispanijoje gimusi svajonė

"Tas centras mums su Arvydu labai svarbus, - paaiškino Ingrida Sabonienė. - Mano vyras jau

sos paslaugos ten buvo aukščiausio lygio, bet vaikų vestis kartu su savim negalėjau. Ir man tai buvo problema", - pasakojo ji. Tačiau kartą įjėdus su Arvydu apsilankę pas draugę ("šiaip užėjom kavos išgerti"), kuri turėjo nedidelį privatų sporto centrą. "Kai pamatėm... Iš karto supratom: štai ko mums reikia! Išsiskleidė visos abejonės, beliko tik šlifuo-

ti idėją".

Sumanymas įkurti Lietuvoje sporto centrą, jauku, nepretenzingą, kuriame galima būtų ateiti ir atsipalaiduoti vienam ar su visa šeima ir kuriame būtų tarsi nedidelis A. Sabonio muziejus, Ingridos manymu, pavyko. "Visą laiką norėjau, kad tokiame centre būtų jauku, šilta, kad žmogus nesijautų sukaustytas, - kalbėjo Ingrida. - Manau, kad mūsų sporto centre jau galima pailsėti. Ir pabendrauti su draugais, ir leisti sau skaniai pavalgyti. Iš savo patirties žinau, kaip svarbu moteriai turėti galimybę saugiai palikti vaikus ir kur nors pirtelėje paprasčiausiai paplėpėti su moteriškėmis".

Natūraliai maitinti vaikų negalėjo

"Tik nereikia manęs klausti, kaip ten, Amerikoje, mano vaikai, likę be mamos. Aš iš karto susigraudinsiu", - perspėjo Ingrida.

"Aušrinė, mano mažiukė, mano moteriškė, jau valgo košytę. Tik šiandien auklė man telefonu pasakė. Prašiau, kad kol aš nesugrįšiu, košele dar nemaitintų, aš noriu pati, bet Linda neįskentė", - aiškiai susijaudinusi pasakojo 4 mėnesių Aušrinė (ir vienerių metų devynių mėnesių Domanto, ir 5 m. Tautvydo, ir 6 m. Žygimanto) mama.

"Pati, natūraliai Aušrinės aš nemaitinau, - prisipažino Ingrida. - Tiesą sakant, iš visų keturių savo vaikų aš maitinau tik pirmąjį, Žygį. O su kitais buvo bėdos".

Apie moterišką, tiksliau "mamišką" savo bėdas Ingrida pasakojo juokaudama, bet iš tiesų sakė ji, tai buvo nežmoniškai skausmingi dalykai. "Ispanijoje, - sakė Ingrida, - viskas buvo paprasta. Jei, pvz., tokios problemos kaip man - kai labai nori maitinti, bet negali, - prarijai tabletelę ir baigta, pienas dingsta. O Amerikoje, kai pagimdžiau Domą ir prasidėjo tie patys košmarai, man pareiškė: tai yra labai nuostabu - maitinti kūdikį, mes jokių priemonių nesimsim. O man temperatūra aukščiausia, dribulys toks, kad vaiko į rankas negaliu paimti, skausmas siaubingas".

JAV, Ingridos nuostabai, medikai jai davė protinę, tačiau gana archajišką patarimą: nusipirkti medžiagos atraižą ir kietai susiveržti krūtine. "Ta aš ir dariau, - šyptelėjo Ingrida. - Kiekviena rytą Arvydas suverždavo mane sportiniu elastiniu bintu".

Gyvenimas Amerikoje prasidėjo ašaromis

Negalėjimas natūraliai maitinti dviejų Amerikoje pamečiu gimusių vaikų - Domo ir Aušrinės, nebuvo pats didžiausias Ingridos Sabonienės patirtas stresas. "Didžiausia depresija mane apėmė, kai mes su Arvydu ir vaikais persikėlėm gyventi iš Ispanijos į Portlandą, - prisipažino Ingrida. - Į Ameriką atvykome iš Ispanijos, iš Madrido, kur gyvenome tarp milijono draugų nuostabiai gražiame mieste, kuriame įprasta svečiuotis, glėbsčiuotis, linksintis, šokti. O Amerikoje aš nepažinojau nieko. Nemokėjau kalbos. Laukiau kūdikio, mane nuolat pykino, vaikai mokykloje, Arvydo ištisai nėra namuose, išeiti į gatvę negaliu - nesusikalbėsiu. Maniau, kad išprotėsiu".

"Šuo ir kariaus pripranta, - nusi juokė Ingrida. - Bet pirmieji metai Amerikoje man buvo baisūs. Labai mėgstu rytę, anksčiau atsikėlus, išsivirti puodą kavos, išeiti į kiemą, atsistėti patogiai, gurkšnoti ir dairytis. Tai tiesiog mano ritualas. Bet Portlande - vieną dieną dairausi - lyja. Antrą - lyja. Trečią - vėl. Ten visą laiką lyja. Ir kai taip lyjant praeina kokie trys mėnesiai, tikrai pradeda važiuoti stogas. Ne į vieną pusę - į visas keturias".

"Tačiau prie visko įmanoma

priprasti, - konstatavo Ingrida, - pripratau ir aš. Ir kai mes dabar neseniai su visa šeima dviem mėnesiams buvome atvykę į Lietuvą, kai tvarkėm reikalus, du vaikus palikę pas vienus senelius, du - pas kitus, bėgome, važiuome, skubėjome, niekaip nesusirinkdami visi į vieną vietą, aš taip pasiilgau savo namų ten, Amerikoje..."

"Kai sugrįžom į Portlandą, pirmą rytą pabudusi aš pagalvojau: štai kas žmogui yra svarbiausia - namai. Tavo lova, tavo vonia, tavo virtuvė, puodas, rankšluostis. Savas kampas, kur tu - šeimnininkas. Tada aš supratau, kad man bus gerai bet kur, bet kokioje šalyje, aš galiu gyventi ir kaime, tik kad būtume visi kartu ir kad tai būtų savi namai".

Saboniukų autoritetas - didysis tėtukas

"Jei nebūtų tikrai neatidėliotinių reikalų čia, Lietuvoje, aš nė už ką nepalikčiau Arvydo vieno su vaikais, su visais namų rūpesčiais", - prisipažino Ingrida. Nors, sakė ji, dėl tvarkos namuose, kai ten šeimnininkauja Arvydas, nėra ko jaudintis.

"Kai Arvydo nėra namuose, pas mus - kaip pas amerikonus. Išmėtyti žaislai, pagalvės ant grindų ir t. t. Bet ateina laikas, kai turi grįžti tėtukas, ir viskas skubiai keliauja į vietas. Nes vaikai labai gerai žino, kas bus".

Pasak jos, visų Saboniukų charakteriai be galo skirtingi. Žygys, pavyzdžiui, judrus, nenuorama ir jam visiškai vis tiek, kas paduota valgyti, kuo jis apsirengęs. O jau metais jaunesnis Tutis, net ir vasarodamas kaime, apsirengs taip, kad bus idealiai suderinti ir baltinukai, ir šortai, ir netgi kojiniųaitės. Penkiametis šeimos estetas ir valgo ne bet ką. Jei maistas jam pasirodo nepatrauklus, o tėvai primygtinai ragins valgyti, Tautvydas susikiš už žandų didžiausia kasni ir sėdės kaip koks žiurkėnas, nė nemanydamas nuryti.

1 m. 9 mėnesių Domas, Ingridos pastebėjimu, yra prierašius kaip kačiukas ir be galo muzikalus. Vos išgirdęs ritmiškai besikartojantį garsą (nebūtinai muziką, tai gali būti ir telefono skambutis), Domantas iškart pradeda į taktą linguoti galvą. Šio Saboniukų mažylio santykis su tėčiu - ypatingas. Arvydas pats dalyvavo Domui išvystant pasaulį, pirmasis paėmė jį ant rankų, išmaudė, ir nuo toš akimirkos tarp tėvo ir sūnaus užsimezgė labai artimas, jaudinantis ryšys. Arvydas keldavosi naktimis ir nemurėdamas keisdavo Domanto sauskelnes, o šis tėtuką tiesiog sekioja akimis.

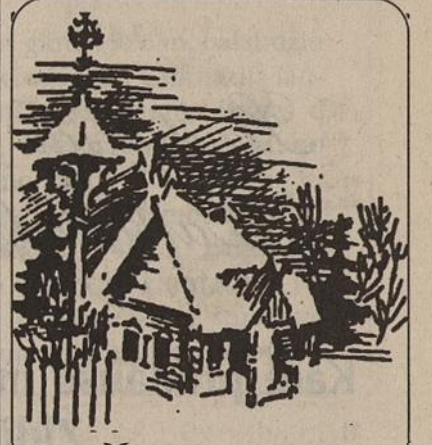
Taip ilgai lauktoji Saboniukų moteriškoji atžala Aušrinė, Ingridos tvirtinimu, yra vaikas, kokius "tik gimdyti ir gimdyti". Tokia ji gera, romi ir gražutė. "Tai mūsų princesė", - laiminga šypsena nusišypsojo Ingrida Sabonienė.

Vyras išmokė valdyti jausmus

"Kai kartais sako, kad esame ideali šeima, žinau, daug kas galvoja, jog taip nebūna, - tarė Ingrida ir papriestaro: - Bet juk mes taip mylime vienas kitą". "Jei aš nebūčiau su Arvydu tokia laiminga, nebūtų tu keturių vaikų, - kalbėjo NBA krepšininko žmona. - Juk moteris visada galvoja apie ateitį. Ir jei ji bijo, kad vyras ją paliks, negi ryšis gimdyti dar vieną vaiką?"

"Ko aš labiausiai bijau? - susimąstė Ingrida. Atsiduso: - Bijau likti viena su vaikais. Bijau prarasti vyrą. Naktį suskamba telefonas, ir aš krūpteliu - o gal kas bloga? Bijau ne to, kad Arvydas mane išduos (aišku, kaip kiekviena moteris aš baiminuosi ir šito), bet kad atsitiks kas nors negera. Bijau blogos lemties, bijau netekti to, ką turiu. Jei

(nukelta į 7 psl.)

IŠ VISUR

- **II-oji Lietuvos tautinė olimpiada** įvyks 1998 m. birželio 23-26 dienomis Lietuvos sporto bazėse ir bus vykdoma bendrovių Kūno kultūros, sporto departamento, Lietuvos vyriausybės, olimpinio komiteto, ŠALFASS, ALFASS ir kitų kraštų sportinių organizacijų pastangomis. Dalyvauti kviečiami visų pasaulio šalių lietuviai.

- **"Vytis"**, Toronto lietuvių sporto klubas, rengiasi 1998 metais paminėti sportinės veiklos 50 metų sukaktį. Ta proga numatoma suruošti platesnio masto krepšinio turnyrą.

- **Prel. dr. Juozo Prunskio** pagerbimas Chicagos Ateitininkų namuose įvyks sausio 11 d. Ruošia Ateitininkų namų valdyba.

- **Tomas Andrius Kisieličius**, MD, staiga mirė lapkričio 24 d., sulaukęs 51 metų amžiaus. Gyveno Winnetka, IL.

- **Lietuvos Vyčių Vidurio Amerikos apygardos** metinis pokylis "Lietuvos nepriklausomybės besidžiaugiant" įvyko vasario 1 d. Martinique pokylių salėje, Evergreen Park, IL.

- **Chicagos Marquette Parke** 1935 m. liepos 28 d. buvo atidengtas paminklas Stepui Dariui ir Stasiui Girėnui. Paminklas buvo dovanotas miestui. Per ilgą laiką tėkmė paminklas liko apleistas, gamtos jėgų ir vaikų žaidimų apgadintas. Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos valdyba pasiryžo paminklą atnaujinti. Tai kainuos apie \$40,000. Chicagos miesto parkų komisija sutiko padengti pusę atnaujinimo lėšų.

- **Chicagoje** Amerikos lietuvių Taryba Lietuvos Nepriklausomybės 82 metų minėjimą rengs vasario 15 d. Marijos aukštesniosios mokyklos salėje.

- **Dr. Antanas Butkus**, 1918 m. gimęs Kėdainių apskr., 1962 m. iš Naujosios Zelandijos persikėlė į Clevelandą. 1997 m. birželio 17 d. grįžo Lietuvon, spalio 6 d. mirė Vilniuje. Šalia profesinių pasiekimų, ypač sėkmingai reiškėsi lietuvių Bendruomenėje.

- **Sesėlė Eusebija**, OSB (Ona Gustaitytė), gyvenanti šv. Benedikto vienuolyne Winniego priemiestyje West St. Paul, spalio 10 d. atšventė 100-ąjį gimtadienį. Dienraštis "The Winipeg Free Press" išspausdino apie ją straipsnį su nuotrauka ir pažymėjimu, kad sukaustuvininkė gimusi lietuvių šeimoje Boone, Iowa, JAV, ir dabar didžiujasi savo lietuviška kilme.

- **Dr. Danguolė-Marija Tamulionytė**, pedagogė, lituanistė, stambaus vadovėlio "Lietuviai norime ir būt" autorė, po ilgos ligos lapkričio 3 d. mirė Clevelande, OH.

- **Aštuntoji Skautų Tautinė stovykla** 1998 metais įvyks rugsėjo 8-20 dienomis Paxton, MA. Tokia stovykla Lietuvoje rengiama liepos 17-27 dienomis Alytaus rajone.

- **Amerikos draugijos mokslo plėtotė** 150-asis metinis suvažiavimas įvyks 1998 m. vasario 12-17 dienomis Philadelphiaje. Sallie Baliūnas iš Harvard-Smithsonian astrofizikos centro suorganizavo simpoziumą apie naujus atradimus saulės ir žemės ryšiuose.

LIETUVIAI MAŽIAUSIAI IŠ VISŲ EUROPOS GYVENTOJŲ PASITIKI KITAIS ŽMONĖMIS

(atkelta iš 3 psl.)

daugiau kaip penkias savybes.

Geros manieros Lietuvoje vertinamos mažiausiai iš Europos šalių. 1991 metais kaip ypač svarbią savybę tai paminėjo 35%, o šiemet - 30% Lietuvos gyventojų.

Labiausiai geros manieros vertinamos Šiaurės Airijoje - 95%, Didžiojoje Britanijoje - 90%, Slovėnijoje - 88%, Švedijoje, Italijoje - 78%. Estijoje šeimoje iškiepytas geras manieras vertina 74% gyventojų, Latvijoje - 53%, Lenkijoje - 46%.

Svarbiausia darbštumas

Daugiausia reikšmės Lietuvoje teikiama darbštumui. 1990 metais 92% apklaustųjų nurodė darbštumą, kaip ypač svarbią šeimoje išugdytą savybę, šiemet - 84%. Europos vidurkis - 41%.

Mažiausiai ši savybė vertinama Danijoje - 2,5%, Švedijoje - 5,3%, Norvegijoje - 7%.

Darbštumą vertina 92% estų, 90% latvių, 87% lenkų. Beje, tai vienintelė sritis, kur lietuvių ir estų požiūris į auklėjimą sutampa.

S. Juknevičiaus nuomone, Vakaruose darbštumas vertinamas mažiau dėl mokslinės-techninės revoliucijos pasekmių. Šiuolaikiniam dabuotojui darbštumas nėra svarbiausia savybė. Jam keliai kiti reikalavimai: kvalifikacija, sumanumas, išradingumas. Darbštus gali būti valstietis ar amatininkas, o inžinierius, konstruktorius, teisininkas, gydytojas vertinamas už kvalifikaciją. Todėl išsivysčiusiose Va-

karų šalyse darbštumas tapo antraeilės svarbos savybe.

Pagarba kitiems neugdama

Kaip svarbią savybę, kurią reikėtų ugdyti šeimoje, toleranciją ir pagarbą kitiems žmonėms nurodė 37% Lietuvos gyventojų (1991 metais tokių buvo 58%). Šiuo metu tai mažiausias Europoje procentas. Europos vidurkis - 72%.

Lenkijoje toleranciją vertina 76% žmonių. Daugiausia toleranciją vertino švedai - 91%, danai - 81%, anglai - 80%, vokiečiai - 77%.

Po darbštumo daugiausia lietuviai vertina sąžiningumą - 83%, savarankiškumą - 65%, pareigingumą - 54%, toleranciją - 37%, taupumą - 29%, geras manieras - 30%, religinį tikėjimą - 26%, paklusnumą - 22%, nesavanaudiškumą - 22%, atkaklumą ir loginį mąstymą - 16%, vaizduotę - 6%, norą pirmauti - 3% žmonių.

Beje, Europos vidurkis vaizduotei - 21%. Aukščiausiai vaizduotę vertina ispanai - 42%, švedai - 40%. Vakarų Europos vidurkis norui pirmauti - 10%.

S. Juknevičiaus manymu, toks išdėstymas atspindi nevienodą Lietuvos gyventojų nuomonę šiuo klausimu. Nemažai Lietuvos gyventojų mano, jog norint sėkmingai integruotis į Europą, būtina skatinti ugdyti tas savybes, kurios vyrauja Vakarų Europoje.

Kita dalis laikosi įsitikinimo, jog lietuviai neturi prarasti savo

tautinio identiteto, išsaugoti geriausią iš to, kas šimtmečiais buvo apibūdinama kaip lietuvių nacionalinis charakteris. Tyrimų rezultatai neduoda pagrindo manyti, jog kuri nors iš šių pažiūrų ima vyrauti.

Pasiryžę paaukoti viską

Pagal kai kurias vertybes Lietuvos gyventojai, sociologų nuomone, teigiamai išsiskiria iš kitų šalių gyventojų. Pavyzdžiui, į klausimą, ar yra kas nors, dėl ko respondentams sutiktų paaukoti viską ir, jei reikėtų, net rizikuotų gyvybe, neigiamai atsakė 53% Europos Sąjungos ir tik 37% Lietuvos gyventojų. 24% Lietuvos gyventojų pasiryžę pasiaukoti dėl kito žmogaus gyvybės (Europos Sąjungos - 17%).

S. Juknevičiaus manymu, tai liudija, jog idealizmas, ypač išryškėjęs kovos už nepriklausomybę metais, dar ne visai išblėso lietuvių širdyse.

Daugelio tyrinėtojų nuomone, Vakarų visuomenė vystosi vertybių individualizavimosi ir vertybių susiskaldymo kryptimi. Vertybių individualizavimas reiškia, jog vis didesnė gyventojų dalis orientuojasi ne į bendras, visuotinais pripažintas, o į savo individualias vertybes.

Vertybių susiskaldymas reiškia, jog vis mažesnė gyventojų dalis turi darnią vertybių sistemą, o elgiasi taip, kaip jiems tuo momentu atrodo geriausia ir naudingiausia. S. Juknevičiaus manymu, šios vertybių raidos tendencijos būdingos ir Lietuvos visuomenei.

LR

Škaitytojai rašo "Darbininkui"

Kam priklauso mano auka Kultūros Židiniui?

Paskutiniu metu girdisi daug balsų apie Brooklyno Kultūros Židinį. Gyenu New Yorko pašonėje ir esu metinį mokestį susimokėjęs narys, todėl susidomėjau anais balsais.

Kad pranciškonai nebenori su Kultūros Židinio vadovybe atnaujinti nuomos sutarties - gaila. Bet jei Židiny be sutarties veiktu ir toliau - didelės tragedijos nebūtų.

Nugirdau sakant: Kultūros Židiny yra pastatytas iš aukų, todėl priklauso ne vien pranciškonams, bet ir aukotojams. Čia man kažkas nebesueina. Kai aš gyvenau Brooklyne, aš su šeima priklausiau šv. Jurgio parapijai ir ją rėmiau per 12 ar 13 metų. Kai ta parapija buvo vyskupo uždaryta, mes, buvę parapijiečiai, išsisklaidėm po įvairias kitas, net nebe lietuviškas. Aš pasirinkau Apreiškimo. Šv. Jurgio parapija buvo uždaryta be mano pritarimo ir dargi prieš mano norą, bet nei man, nei niekam iš parapijiečių nekilo mintis reikalauti, kad Šv. Jurgis ar vyskupija mums sugrąžintų aukas, kurias mes jai įvairiausiems tikslams - ne vien tik šventiems - suaukojome. Davei bažnyčiai ar kokiai nors religinei organizacijai auką ar duoklę - ir pamiršk. Man atrodo, kad ir valdžios nuostatai kažką panašaus sako.

K. Čiupl.

Vyriausybė sutaupė reprezentacijos lėšų

Pernai Vyriausybė reprezentacijai išleido apie 420 tūkstančių litų, nors buvo skirta 739 tūkstančiai. Pinigai panaudoti užsienio delegacijų aptarnavimui bei Premjero oficialiųjų ir darbo vizitų išlaidoms padengti.

Vyriausybės spaudos tarnybos pranešime teigiama, kad Ministras pirmininkas 1997 m. 18 kartų vyko į kitas valstybes. Vengiant didesnių išlaidų, beveik visi vizitai truko tik parą.

ELTA

VILTIS - Hope

LITHUANIAN RELIEF PARCEL, INC.

368 West Broadway, Boston, MA 02127
Tel. (617) 269-4455 Fax. (617) 269-4836

- SIUNTINIAI IŠ BOSTONO Į LIETUVĄ
- Pagalba Lietuvai - Gift of Hope
- Skambučiai į Lietuvą - 62 c/minutę
- Pinigų pervedimas į Lietuvą
- Didžiausia lietuviška parduotuvė "DOVANA"

Siuntinių agentūra "Viltis" praneša, kad abu kalėdiniai konteineriai sėkmingai pasiekė Lietuvą. Nepaisant labai šaltų orų Lietuvoje, siuntiniai yra pristatomi gavėjams. Džiaugiamės, kad šie siuntiniai daugeliui žmonių Lietuvoje bus maloni staigmena švenčių proga, o kai kam - tikras vilties spindulys.

Širdingai dėkojame visiems siuntusiems paketus per "Vilties" siuntinių agentūrą. Mūsų visų bendros pastangos yra labai svarbios, o rezultatas akivaizdus - "Vilties" pagalba gauna tūkstančiai žmonių, ne tik jūsų giminės ir draugai, bet ir daugiavaikės šeimos, našlaičiai ir senelių namai, bibliotekos, ligoninės, bažnyčios ir muziejai.

Sveikiname su artėjančiomis šventėmis! Linkime linksmy Kalėdų ir laimingų Naujųjų Metų jums ir jūsų artimiesiems.

"Vilties" įstaiga ir parduotuvė "Dovana" bus uždarytos švenčių laikotarpiu nuo gruodžio 22 d. iki sausio 5 dienos. Nuo sausio 6 d. iki sausio 11 d. bus priimami siuntiniai į Lietuvą. Konteineris išvyks sausio 12 d.

Sausio mėnesį bus ruošiamas naujas išsamus siuntinių surinkimo tvarkaraštis kitam sezonui, kurį visi siuntėjai gaus asmeniškai paštu. Jame bus siuntinių paėmimo datos įvairiose vietovėse ir informacija apie "Vilties" paslaugas.

LINKSMŲ ŠVENČIŲ!

PASINAUDOKITE PAPIGINTOMIS KAINOMIS

žiemą ir pavasarį, skrisdami į Vilnių ir Rygą!

Mes taip pat siūlome patogius skrydžius ir keliones laivu į Karibų salas, Australiją, Aziją ir Europą.

Dėl daugiau informacijų skambinti:

AIREX TRAVEL AGENCY

382 Broad Ave.

Leonia, NJ 07605

(201) 944-1273 (800) 955-7370 (201) 947-2189

Hartford, CT

Įspūdingai praėjo maldos diena

Connecticuto lietuvių katalikų aštuntoji metinė maldos diena už Lietuvą Hartfordo šv. Juozapo Katedroje rugsėjo 28 dieną praėjo gražiai ir iškilmingai. Žmonių iš lietuviškų valstijos parapijų ir vietovių susirinko daugiau negu praeitais metais, apie keturi šimtai. Ateinančius prie katedros durų pasitiko puošniais tautiniais rūbais apsirengusios, dalindamos šventės programas, New Britain tautinių šokių grupės moterys. Vėliau mišių metu jos rinko aukas šventės rengimo išlaidoms padengti.

Numatytu laiku, vargonams grojant, prasidėjo iškilminga eisen link altoriaus: kryžius, šonuose mišių patarnautojai su žvakėmis, Lietuvos ir Amerikos vėliavos, aštuoni specialūs skirtingi plakatai su datomis kiekvienai maldos dienai atžymėti, vainikas kankiniams pagerbti, kryžių kalno atvaizdas, apstatytas kryželiais specialiomis žmonių intencijomis, nešamas keturių vyrų, lektoriai, lietuviai ir svečiai kunigai bei arkivyskupas Daniel A. Cronin.

Prieš mišias arkivyskupas specialia malda pašventino šalia altoriaus naujus kryželius, per metus pastatytus ant kilnojamo Kryžių kalno ir apibarstė žiupsneliu žemės, atvežtos nuo Lietuvos Kryžių kalno.

Pagrindinis mišių celebrantas buvo arkivyskupas Cronin, koncelebruojant visiems kunigams, kurių buvo šešiolika, iš jų vienuolika lietuvių. Mišių skaitinius angliškai skaitė Suanne Kosa, iš Waterburio, ir Nellie Larson, iš New Britain, o lietuviškai - Regina Stankaitytė iš Hartford.

Šventei pritaikyta giliai išmastytą pamokslą pasakė arkivyskupas Cronin. Jis kalbėjo iš atminties be jokių užrašų apie 20 minučių, stebėtinai gerai atsimindamas datas ir svarbesnius Lietuvos istorinius įvykius. Pradžioje jis padėkojo kun. J. Rikteraičiui, ten esantiems lietuviams kunigams ir žmonėms už suteiktą proga šios dienos pamaldoms vadovauti. Toliau su malonumu prisiminė savo draugiškus asmeninius santykius su Vilniaus arkivyskupu A. Bačkiumi, nuoširdų bendradarbiavimą, kada arkivyskupas Bačkis buvo dar anksčiau tiesiogine prasme Vatikano tarnyboje.

Arkivyskupo Cronin pagrindinė pamokslas mintis buvo katalikybė Lietuvoje istorijos bėgyje. Jis priminė, kad lietuviai ant Baltijos krantų jau gyveno dar prieš Kristaus laikus ir prekiaavo su kitais vakarų Europos kraštais, bet katalikybė Lietuvoje pradėjo reikštis tik tryliktojo šimtmečio pabaigoje, kada Mindaugas su savo artimaisiais 1251 m. apsikrikštijo. Tačiau ši "sekla krito ant kietos žemės ir gerų vaisių neatnešė", nes Mindaugą ir jo šeimą nužudžius katalikybė toliau nesivys-

tė. Ir tik Jogailos valdymo laikais, 1387 m. lietuviai priėmė krikštą ir tik nuo tada katalikybė šaknys laiko bėgyje vis stipriau ir giliau įaugo lietuvių širdyse taip, kad niekam iki šiol nepavyko jų išrauti.

Trumpai sustoję prie 16-to šimtmečio, kada buvo pakviesti ir į Lietuvą atvyko jėzuitai. Pažymėjo, kad tai buvo aukštas Lietuvos kultūros pakilimas, nes buvo steigiamos aukštesniosios ir aukštosios mokyklos, formuojamos religinės kongregacijos. Jėzuitų įtaka buvusi didelė, giliai paveikusi Lietuvos kultūrą bei religiją. Priminė 1795 metus, kada Lietuva pateko Rusijos carų globai, kuri užtruko iki 1918 metų. Jis sakė, kad "tai buvo sunkūs laikai Lietuvos žmonėms, sunkūs laikai Lietuvos Bažnyčiai. Padėtis pasikeitė gerojo pusės Lietuvai atgavus nepriklausomybę. Bet neilgai. Komunistų, nacių ir vėl komunistų okupacija buvo blogesnė negu carų laikais, bet dabar komunizmas žlugo ir Lietuva vėl laisva". "Pažvelgę į Lietuvos istoriją, mes matome gėrio ir blogio įtakas, kurios palietė žmones ir Bažnyčią Lietuvoje šiame besibaigiančiame tūkstantmetyje ir esame ant slenksčio trečiojo", sakė jis.

Čia arkivyskupas priminė Popiežiaus kvietimą dviasiskai pasirengti sutinkant trečiąjį tūkstantmetį. "Šiais metais mes turime apmąstyti Jėzaus Kristaus asmenybę, ateinančiais metais - šventąją Dvasią, o 1999 - Dievą Tėvą. Jėzus Kristus savo mirtimi ant kryžiaus atnešė mums atpikimą ir Lietuvos žmonės to niekada neužmiršo, o kryžiaus kančia juos visados stiprino. Daug iš jų buvo persekiojami, kankinami, mušami, tremiami ir nekaltai žudomi, todėl jie kryžių visados mylėjo. Tai ir liudija nuostabūs Lietuvos Kryžių kalnas. O Šventoji Dvasia per šimtmečius stiprino krikščionybės augimą Lietuvoje, įgalino ten Kristaus Evangelijos skelbimą gerais ir priespaudos laikais".

Čia arkivyskupas priminė dienos evangelijos žodžius, kad "jei kuri tavo kūno dalis traukia į pagundą - nukirsk ją", ir prilygino, kad daugelis Lietuvos žmonių buvo veikiami nešvarių okupanto pagundų, bet nepasidavė joms, nes "geriau luošam per gyvenimą eiti, negu amžinybėje kentėti".

Taip pat jis priminė ir antrąją dienos skaitinį, kad "jūsų auksas ir sidabras surūdys, drabužiai bus kandžių sukapti...", ir kvietė ne tik lietuvių, bet ir visų kitų laisvę atgavusių tautų jaunus žmones daugiau dėmesio kreipti į dvasines, religines, moralines vertybes, šeimų pastovumą bei vaikų auklėjimą ir melstis kaip ir priespaudos laikais už šviesesnę, pastovesnę Lietuvos rytą.

Savo pamokslą arkivyskupas baigė: "Tai šias mintis aš norėčiau šiandien pasidalyti su jumis, kai meldžiamės už Lietuvą. Mintys yra paremtos evangelija, paremtos istorija ir įvykiais, kurie atvedė prie Lietuvos laisvės. Tai yra didelis iškvietimas į krikščionišką gyvenimą ar tai būtų geri, ar blogi laikai. Tegul Dievas globoja Lietuvą, globoja Lietuvos žmones ir tegul Dievas myli ir laimina jus visus".

Visuotinės dienos šventei pritaikytas maldas lietuviškai skaitė Dr. Alf. Stankaitis, o angliškai - Kathryn Urban, abu iš Hartfordo. Dovanas prie altoriaus nešė valstijos lietuviškų parapijų atstovai.

Mišių metu angliškai ir lietuviškai gražiai giedojo lietuvių sudėtinis choras, gerai pareng-

tas ir vadovaujamas Geraldinos Ganzer, šv. Andriejaus parapijos vargonininkės ir choro vedėjos. Vargonais lydėjo John Miller, katedros vargonininkas taip, kad chorą galėjai gerai girdėti. Iškilmingos pamaldos baigėsi

prie lietuvių kryžiaus katedros sodelyje, kur buvo padėtas vainikas kankiniams pagerbti ir sukalbėtos pasiaukojimo Marijai maldos, kurias angliškai skaitė arkivyskupas, o lietuviškai - (nukelta į 8 psl.)

AMERICAN TRAVEL SERVICE

Patikimiausia ir ilgiausiai veikianti lietuvių kelionių agentūra Amerikoje.

Parūpiname bilietus į Lietuvą patogiausiais maršrutais ir pigiausiom kainom. Sutvarkome jūsų atostogas į visas pasaulio šalis bei užsakome pačias įdomiausias keliones laivais.

Royal Caribbean 7 naktų kelionė laivu golfininkams balandžio 26 - gegužės 3, 1998

Princess Cruises Love Boat 12 dienų kelionė į Aliaską birželio 11 - 22, 1998

Užsiregistruojant iki lapkričio 15 d. duodame specialią nuolaidą

AMERICAN TRAVEL SERVICE
9439 S. Kedzie Ave. Evergreen Park, IL 60805-2325
Tel. 708-422-3000 arba 1-800-422-3190
FAX 708-422-3163

NY - VILNIUS - NY

\$444 plus mokesčiai

Vytis Travel

40-24 235 St.

Douglaston, NY 11363

Tel.: 718-423-6161

800-77-VYTIS

Internet <http://www.travelfile.com/get/vtours.html>
E-Mail: VYT TOURS EARTHLINK.NET

atlanta IE, Inc.

800 - 775 - SEND ▼ 914 - 258 - 5133

Garantuotas, greitas ir saugus
siuntinių pristatymas

nuo DURŲ iki DURŲ

Siuntiniai pasieks gavėją per 6 savaites,
o oro paštu - per 14-a darbo dienų

į LIETUVĄ, LATVIJĄ, ESTIJĄ, BALTARUSIJĄ, RUSIJĄ.

JANUARY PICK-UP SCHEDULE

January 3	Brooklyn, NY	12-1 pm
January 10	Brooklyn, NY	12-1 pm
January 12	Philadelphia, PA	10-11 am
	Whiting, NJ	1-2 pm
January 13	New Britain CT	11-12 noon
	New Haven, CT	2-3 pm
	Waterbury, CT	4-5 pm
January 14	Kearny, NJ	11-12 noon
	Paterson, NJ	1-2 pm

For more information call 914-258-5133
718-348-4709

ECONOMY AIRFARES TO VILNIUS

New York-Vilnius-New York \$444 r.t.

One way to Vilnius \$350

FREGATA TRAVEL

250 West 57th Street, 1211

New York, NY 10107

Tel.: (212) 541-5707

Established in 1958

DARBININKAS

341 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207

E-mail: jkeleras@aol.com

Redakcija (718) 827-1352
Redakc. FAX (718) 827-2964
Administr. (718) 827-1351

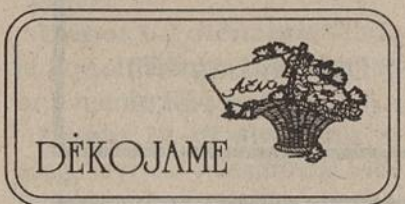
Spaustuvė (718) 827-1350
Vienuolynas ... (718) 235-5962
Vyskupas (718) 827-7932
Salė (kor.) (718) 827-9645
Salės adm. (718) 235-8386

Apreiškimo lietuvių parapijos Trijų Karalių pietūs įvyks sekmadienį, sausio 4 d., 12:30 val. p. p., parapijos apatinėje salėje. Bilietai: \$15 suaugusiems, \$5 vaikams. Užsakymai priimami tel. 718-387-2111.

"Darbininko" spalvoti 1998 m. kalendoriai buvo išsiuntinėti skaitytojams 1997 m. gruodžio 10 d. Kalendorių dar yra likusių. Jei kas norėtų daugiau kalendorių gauti, prašome užsisakyti raštu, pridėdant čekį po 4 dol. už kiekvieną. Rašyti: "Darbininkas", 341 Highland Blvd, Brooklyn, NY, 11207-1910.

Jonas Mekas, New Yorke gyvenantis avangardinio kino kūrėjas, poetas ir rašytojas, gruodžio 18 d. Kaune buvo pagerbtas Vytauto Didžiojo universitete. Jam įteiktas garbės daktaro titulas. Preš porą metų Mekas buvo atžymėtas Vilniuje Literatūros valstybine premija. 1997 m. gruodžio 24-ąją jis paminėjo savo amžiaus 75-erių metų sukaktį.

Jonas Kiznis, lietuviškos spaudos darbuotojas, dažniausiai rašęs kultūros klausimais, po sunkios ligos mirė gruodžio 20 d. slaugos namuose New Yorke. Buvo gimęs 1909 m. sausio 8 d. Biržų aps. Pasitraukęs į Vakarus karo metu, gyveno Vokietijoje, Munchene, o 1951 m. atvyko į JAV. Buvo pašarvotas Shalins laidojimo koplyčioje, kur gruodžio 23 d. įvyko atsisveikinimas su velioniu. Gruodžio 24 d., po pamaldų Apreiškimo parapijos bažnyčioje, jo palaidoti sudeginti Fresh Pond krematoriume ir ilgainiui bus nuvežti į Lietuvą. Plačiau apie velionį - vėliau.

Joseph A. Glebauskas, South Dennis, MA, šiemet ir vėl, kaip kasmet, apmokėjo prenumeratą pasiūsdamas 100 dol. čekį. Nuoširdžiai dėkojame už nuolatine paramą mūsų spaudai.
Mrs. Stella Gendrolis apmokėjo prenumeratą atsiųsdama 80 dol. čekį. Nuoširdus ačiū už paramą "Darbininko" išlaikymui.

Lietuvos Nepriklausomybės Sukaktuvinis 80-ties metų Vasario 16-sios minėjimas New Yorke įvyks sekmadienį, 1998 metų vasario 15 d. Prasidės 11:15 val. lietuviškomis mišiomis Viešpaties Atsimainymo par. bažnyčioje Maspethe. Tolimesnė programa, kuri bus paskelbta vėliau, vyks Kultūros Židinio didžiojoje salėje, pradžia 3 val. popiet. Rengėjai: Amerikos Lietuvių Taryba - ALTas, Lietuvių Bendruomenės NY apygarda ir Tautos Fondas.

APREIŠKIMO LIETUVIŲ PARAPIJOS TRIŲ KARALIŲ PIETŲS

Sekmadienį, 1998 m. sausio 4 d., 12:30 val. p. p.
Parapijos apatinėje salėje

Bilietai: \$15.00 suaugusiems, \$5.00 vaikams
Užsakymai priimami tel. 718-387-2111

Po plačias šalis, kur tik "Darbininkas" pasieks mūsų, Liusės ir Kęstučio, senus draugus ir pažįstamus, linkime jiems pakilioj nuotaikoj praleisti Šv. Kalėdų ir Naujųjų Metų laikotarpį.

J. Kęstutis Laskauskas

AMŽINYBĖN IŠKELIAVUS

Bronė Lukoševičienė, anksčiau gyvenusi Richmond Hill, NY, paskutiniu metu - pas dukterį Plainview, NY, po sunkios ligos mirė gruodžio 18 d., sulaukusi 93-ju metų amžiaus. Buvo pašarvota Leahy-McDonald šermeninėje, 111th St. & Atlantic Ave., Richmond Hill, NY. Atsisveikinimas įvyko gruodžio 21 d., o gruodžio 22 d., po 10-tos val. mišių Apreiškimo parapijos bažnyčioje, buvo palaidota Šv. Jono kapinėse šalia anksčiau mirusio vyro Vaclovo. Nuliūdime liko duklė Lilė ir žentas Vytautas Milukai, anūkai Albinas, Rasa ir Nida su šeimomis ir trys proanūkiai.

Antanina Eidukevičienė, gimusi Lietuvoje lapkričio 10 d., 1906-tais metais, gyvenusi Richmond Hill, NY, mirė gruodžio 19 d. Parkway ligoninėje, sulaukusi 91-rių metų amžiaus.

Buvo pašarvota Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas įvyko gruodžio 20 d. Pirmadienį, gruodžio 22 d., po šv. mišių Apreiškimo parapijos bažnyčioje, palaidota Cypress Hills kapinėse, šalia mirusio vyro ir dviejų sūnų. Nuliūdime liko duklė Ina su vyru Tadu, sūnus Vytautas su žmona Mary, dvi anūkės, trys proanūkės ir vienas proanūkas.

Zigmas Bacevičius, gimęs Lietuvoje 1917-tais metais, gyvenęs Woodhaven, NY, mirė gruodžio 10 d. savo bute, sulaukęs 80 metų amžiaus.

Pašarvotas Shalins laidojimo koplyčioje. Atsisveikinimas buvo gruodžio 19 d. Šeštadienį, gruodžio 20 d., po šv. mišių Apreiškimo parapijos bažnyčioje, palaidotas Cypress Hills kapinėse.

Laidotuvėmis rūpinosi atskridusi iš Lietuvos sesutė Klementina Dereškevičienė su šeima, kuri daug kartų brolį yra aplankiusi Amerikoje. Taip pat ir a. a. Zigmas lankėsi Lietuvoje keletą kartų. Paskutinį kartą lankėsi praeitą vasarą.

Šeima labai dėkoja Onutei Danisevičiūtei už globą, Vytui Katinui ir Edmundui Vaičiuliui už visą pagalbą, Antanui Janušoniui už viešnios globą ir visiems, dalyvavusiems šermenyse. Ypačingai dėkojam Marytei Shalins už malonų patarnavimą.

Dalia Kuodytė: "Centras ir aš tai beveik tas pat"

Julius Keleras

Lapkričio gale Tautos Fonde, New Yorke, lankėsi Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centro generalinė direktorė Dalia Kuodytė. Centras įsikūręs Vilniuje, Didžiojoje gatvėje, ten, kur anksčiau buvo Unitų vienuolynas. Jame su Genocido muziejumi, Rezistentų Teisių komisija dirba 130 žmonių (vien Vardynų skyriuje - 40).

"Šiuo metu Centras ir aš tai beveik tas pat", - nusišypsojusi pasakė generalinė direktorė, pristatydama susirinkusiems Tautos Fonde. Pasak D. Kuodytės, vasarį bus metai, kai 1987 m. Vilniaus universitetą baigusi istorikė dirba naujose pareigose. Padaryta nemažai: priimtas Centro reorganizavimo įstatymas, įsteigtas Memorialinis departamentas, prijungtas Genocido aukų muziejus, drauge su Tautos Fonda vykdoma programa "Gyvoji atmintis", Centrai padedant, pagal vakarietišką modelį - su diagramomis, lentelėmis ir pan., - parengta Nijolės Gaskaitės "Pasiųsišimo istorija", kurios 8000 egzempliorių Atviros Lietuvos (Soros) Fondas jau nupirko Lietuvos mokykloms.

D. Kuodytė pasakojo apie savo lankymosi Amerikoje tikslus: jos programos atraminiai stulpai - Ellis Island muziejaus aplankymas ir Holokausto aukų muziejuje, Washington, D.C., Kauto geto parodos atidarymas. Tačiau tuo pačiu, pasinaudodama proga, ji išsamiau supažindino su Lietuvos genocido centro struktūra, veiklos kryptimis, pagrindinėmis nuostatomis, kuriose remiamasi organizuojant Centro darbą.

Prelegentė pabrėžė, jog šiuo metu būtina pilietinio ugdymo programa, kuri turėtų pritraukti jaunimą - organizuotinos ekskursijos, paminklų priežiūra, etc., kvietė susirinkusius pasvarstyti tą ganėtinai opią problemą ir idėjas pasiūsti į Lietuvą.

Genocido centrą reorganizuojant sukurtas Leidybos centras, kuris orientuojasi keliom linkmėm, būtent 1000 egzempliorių tiražu pasirodęs ir jau beveik išparduotas akademinio pobūdžio leidinio "Genocidas ir rezistencija" pirmasis numeris (moksliniai straipsniai, tyrimų apibendrinimas) bei programa "Gyvoji atmintis" (antologijų, vertingiausių atsiminimų leidimas). Centras siekia, kad gausūs atsiminimai nebūtų ilgi ir nuobodūs, nes visų skelbti neįmanoma, taip pat ruošiasi leisti vardyną, atskiras

knygas, monografinio pobūdžio leidinius. Centro biudžetas - 200,000 litų. To, bent jau šiuo metu, visai pakanka.

Pasak D. Kuodytės, gyvename labai įtemptu laikotarpiu: Lietuvos ir lietuvių vardas kai kurių jėgų neretai sąmoningai juodinamas, mus vaiko po pasaulį su šakmėmis. Todėl Centras prašė Lietuvos ambasados Washington, pastebėjus menkiausią priekabų paminėjimą, laiška

Dalia Kuodytė, o mėginkim spėti, ar mes daug gauname iš jų?

Didelio susirinkusiųjų dėmesio susilaukė D. Kuodytės žinia, jog buvę stribai (iki 1954 m. priklausę MVD, po to NKVD ir KGB), vykdę represijas, jau nebe gauna padidintų pensijų. Pensijų nutraukimo mechanizmas veikia per SODRA (Lietuvos socialinio draudimo agentūrą). Buvusiame KGB pastate sukaupia nemaža - apie 20.000 - stribų kar-

Dalia Kuodytė

spaujoje ar straipsnį, kuo skubiau informuoti, kad per dieną ar dvi Centras galėtų operatyviai ir kvalifikuotai atsakyti - tam yra specialus žmogus, sekantis informaciją. Štai neseniai pasirodė BNS išplatintas pranešimas, jog Vokietijoje ką tik pasirodžiusioje knygoje paskelbtas sąrašas 2000 lietuvių, žudžiusių žydus. Centras kreipėsi į Vokietijos ambasadą Vilniuje, prašydamas išsamesnės informacijos. Vokietijos ambasada minėtu reikalu neturėjo jokios informacijos. Kreipėsi į BNS, Centras sužinojo, jog duomenis apie šią knygą pateikė Saliamonas Veintraubas. Jis teigė pačios knygos neturįs, tik jos atšviatą (xerox kopiją), kuris dabar, esą, paskolintas. Jeigu knygos S. Veintraubas nepristatys ir nepagrįs savo informacijos, Centras paduos jį į teismą.

Centras bendradarbiauja su Tremtinių ir politinių kalinių sąjunga, palaiko pastovų tiesioginį ryšį. Specialiųjų tyrimų skyriaus funkcija - sovietinių genocido vykdytojų išaiškinimas. Pabrėžtina, jog būtinas nuolatinis ryšys su prokuratūra, saugumu. Neseniai iš Izraelio atėjo reikalavimas dereabilituoti 170 lietuvių. Centras spės, ar pagrįstas šis reikalavimas. JAV OSI gauna iš Lietuvos archyvų daug, sakė

toteka; KGB bendradarbių kompiuterinių duomenų bankas nuolat kaupiamas bei papildomas. Lietuvos Generalinėje prokuratūroje yra įsteigtas specialus Politinių bylų priežiūros skyrius, kuriame dirba nuo 7 iki 10 žmonių.

Dalia Kuodytė kritikavo, jog iki šiolei nepadarytas 1993 m. priimto Genocido įstatymo teisinis komentaras. Lieka neaišku, kaip mes valstybiniu mastu vertiname trėmimus, civilių žmonių žudymą, partizaninį pasipriešinimą. Aleksui Vakseliui paklauskas, ar neįmanu žvelgti į mirtį kaip į universalų dalyką, D. Kuodytė atsakė, jog būtina skirti moralinį ir teisinį vertinimą.

Lietuvos gyventojų genocido ir rezistencijos centre Tyrimo departamente vykdomas ir nuoseklus tiriamasis darbas, kuriam vadovauja dr. Arvydas Anušauskas. Formuojamas programų registras, ieškomi profesionalūs istorikai ir čia svarbiausia, jog finansuojami ne atskiri žmonės, bet konkrečios programos.

Pertvarkymas nevyksta taip greitai, kaip norėtume, pabrėžė Centro generalinė direktorė. Tačiau šioje kūrimosi stadijoje, nepriklausant nuo valdžios ir išlaikant normalų santykį su pareigūnais, visgi jau šis tas padaryta.

Išpūdingai praėjo maldos diena

(atkelta iš 7 psl.)

Putnamo seselių kapeliono pareigas einantis kun. Antanas Diškevičius iš Lietuvos.

Pabaigoje kun. J. Rikteraitis, niekada nepavargstantis New Britain Šv. Andriejaus lietuvių parapijos klebonas, pradininkas ir energingas kiekvienų metų maldos dienos už Lietuvą Katedroje rengimų komiteto pirmininkas, padėjo arkivyskupui už parodytą lietuviams palankumą, padėjo visiems už prisidėjimą šią šventę rengiant ir susirinkusiems už gausų dalyvavimą ir kvietė visus kitais metais rugsėjo 27 d. iškilinėse vėl gausiai dalyvauti. Dėkojo Hartfordo lietuvių Šv. Trejybės parapijos administratoriui kun. Christopher M. Tiano ir parapijiečiams už parengtas vaišes ir kvietė visus vykti į tos parapijos salę pabendrauti, pasivaišinti ir pasidalinti šventės išpūdžiais. Šio pakvietimo paklausė daugiau kaip du šimtai žmonių. **A.S.**

Knygos - geriausia dovana

Lietuvių - anglų kalbų žodynas. B. Piesarskas, B. Svecevičius. 512 psl., kietais viršeliais. Turi apie 27,000 žodžių. Kaina 15 dol. + 1 dol. persiuntimui.

Anglų - lietuvių kalbų žodynas. V. Baravykas. 590 psl.,

kietais viršeliais. Turi apie 30,000 žodžių. Kaina 15 dol. + 1 dol.p.

Lithuanian Cookery. Autorė Izabelė Sinkevičiūtė. 1993 m. išleista 5-ji laida šios populiariausios lietuviškų valgių virimo knygos anglų kalba. Kaina 15 dol..

Romo Kalantos šaulių kuopa

(atkelta iš 7 psl.)

buvo ir linksma, ir graudu.

Po to A. Gudonis nuoširdžiai dėkojo kultūrinės ir meninės programos atlikėjams, D. Adomaitienei už piešinius, P. Gudonienei už kavutės ir užkandžių paruošimą bei kitiems, bent kuo prisidėjusiems. Dėkojo visiems taip gausiai dalyvavusiems.

Minėjimas baigtas padainavus "Lietuva brangi", kavute ir vaišėmis.

Lapkričio 23 d., sekmadienį, Šv. Vardo bažnyčioje, Gulforte, kun. S. Ropolas aukėjo mišias už mirusius ir žuvusius Lietuvos karius bei partizanus, dalyvau-

jant kuopoms su vėliavomis. Mišių auką nešė A. Gudonis ir Kazimiera Arlauskienė.

Per 1997 metus kuopa turėjo 2 narių susirinkimus, puošnų pavasario balių, 2 gegužines, Romo Kalantos minėjimą, dalyvavo Šaulių Sąjungos suvažiavime, Chicagoje ir daug pagalbinių renginių. Palydėti į amžino poilsio dausas 3 kuopos šauliai ir papildyta kuopa 3-mis naujais pajėgiais nariais.

Kuopos valdyba ir nariai pasiryžę ir ateityje darbuotis ta pačia veiklos ir pareigos kryptimi.

Julia N.

SKELBIMAI

Butai pensininkams, modernūs, erdvūs, savarankiškai tvarkytis, gražioje aplinkoje, Marijos Nekalto Prasidėjimo seserų priežiūroje. Pasinaudokite šia proga, kreipkitės: Villa Maria, P. O. Box 155, Thompson, CT, 06277 **(sk.)**

Lietuvis, lauko priežiūros darbu (landscaping/maintenance) **bendrovės savininkas**, Washington, DC, ieško darbininko, kuris galėtų atlikti lauko priežiūros darbus. Pradinis mokestis \$6.00 į val. Galima dirbti 10 -12 val. per dieną su viršvalandžiais. Reikalingas darbo leidimas. Suteikiamas **pigus butas** - 130 dol. mėnesiui. Kreiptis tel.: (202) 244-2373. **(sk.)**

Išnuomojamas kambarys, Greenpoint, NY, kultūringai (pageidautina nerūkiančiai) moteriai. Skambinti ir palikti žinią su savo telefonu (212) 618 - 7393 (voice mail) **(sk.)**

Jei kas turėtų anglų ar lietuvių kalba knygų, kurių jau nebereikia, skambinkite tel: (718) 348-4709 **(sk.)**

Moterims siūlomi darbai amerikiečių šeimose. Turi susikalbėti angliškai, mėgti vaikus, žinoti namų ruošos darbus. Patikima agentūra. Tel: (516) 377-1401. **(sk.)**

"Lietuvos aidas", patriotinės minties, plačios informacijos dienraštis, daugiausiai skaitomas išeivijos lietuvių, dėl daugiau kaip dvigubai pabrangusio pašto, buvo priverstas pakelti metinę oro pašto prenumeratą iki \$130 nuo 1994 m. rugpjūčio 1 d. Čekį \$130 rašyti "Lietuvos aidas" vardu ir siųsti JAV įgalotiniui adresu: Bronius Juodelis, 239 Brookside Lane, Willowbrook, IL 60514. Tel. 630 986-1613.

Kretingos pranciškonų labdaros valgyklai, kuri buvo aprašyta DARBININKO Nr. 29, aukojo:

Regina Grikis, Wethersfield, CT - 50 dol.

Valerija Dlugauskas, Wethersfield, CT - 50 dol.

Birutė J. Karmazinas, Groton, CT - 20 dol.

Norintieji prisidėti prie šios valgyklos išlaikymo, prašomi aukas siųsti:

Franciscan Fathers
361 Highland Blvd.
Brooklyn, NY 11207.

Pažymėkite, kad tai jūsų auka Kretingos vienuolyno labdaros valgyklai.

ATLANTA Import Export, Inc., siuntinių į Lietuvą persiuntimo bendrovė, siuntinius vėl priims **sausio 3 d.**, šeštadienį, nuo 12 val. iki 1 val. Kultūros Židinio kieme. Dėl informacijų skambinkite tel. **(914) 258-5133.**

Klientų patogumui atidaromas naujas poskyris New Yorko mieste. Mūsų agentas **Julius** teiks patarnavimus Jums patogiu laiku. Tel. **(718) 348-4709.**

Siuntiniai į Lietuvą laivu arba oru. Pinigai pervedami doleriais per 2 - 5 dienas.

Maisto siuntiniai:
šventinis \$39;
50 svarų įvairaus maisto siuntinys už \$98.

TRANSPAK,
4545 W. 63rd St.
Chicago, IL 60629
tel. **(773) 838-1050.**